

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS KOMPETENCIATERÜLET

„B”

MAGYAR MINT IDEGEN NYELV (MID)

Földünk és környezetünk
műveltségterület

Földrajz 2 – 1–2. változat

7. évfolyam

TANÁRI ÚTMUTATÓ

Készítette: Majzik Andrea

MID-ötletekkel kiegészítette: Szalagyi Csilla

A kiadvány az Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterve alapján készült

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.1.1. központi program (Pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült, a sulíNova oktatási programcsomag részeként létrejött tanulói információhordozó. A kiadvány sikeres használatához szükséges a teljes oktatási programcsomag ismerete és használata.
A teljes programcsomag elérhető: www.educatio.hu címen.

Szakmai vezető: Kuti Zsuzsa

Szakmai bizottság: Enyedi Ágnes, dr. Majorosi Anna, dr. Morvai Edit

Szakértő: dr. Majorosi Anna

Nyelvi lektor: Nemoda Judit

Alkotó szerkesztő: Sákovics Lília

MID-szerző: Szalagyi Csilla

Felelős szerkesztő: Burom Márton

©

Szerzők: Majzik Andrea, Szalagyi Csilla

Educatio Kht. 2008.

Tartalom

4	1. Az Amerikai Egyesült Államok felszíne, éghajlata és vízrajza
	2. Az Amerikai Egyesült Államok kialakulása és gazdasági fejlődése*
23	1. változat
51	2. változat
77	3. Keleti vallások
91	4. Japán gazdasága

* MID-es kiegészítések

**AZ AMERIKAI EGYESÜLT
ÁLLAMOK FELSZÍNE,
ÉGHAJLATA ÉS VÍZRAJZA**

MODULLEÍRÁS

A modulok célja	A vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességfejlesztés. A 7. évfolyamos földrajz tantárgy tankönyveinek jellemző szövegstruktúráival való ismerkedés. A kiválasztott szöveg összekapcsolása képek, táblázatok és diagramok olvasásával, elemzésével.
Időkeret	90 perc (2 tanóra-ra való feladatsor)
Ajánlott korosztály	12-13 év (7. évfolyam)
Ajánlott megelőző és követő tananyag (előzetes és követő készségfejlesztő tevékenység vagy ismeret)	<p>Megelőző tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Amerika országai <p>Követő tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az Amerikai Egyesült Államok gazdasága
Modulkapcsolódási pontok	<p>Tágabb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tantervi kapcsolódások: természetismeret 6. évfolyam, biológia 6., 7., 8. évfolyam - Kereszttantervi kapcsolódások: információs és kommunikációs kultúra – vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezése, anyanyelvi képességek fejlesztése – mondat- és szövegalkotás, környezeti nevelés – környezetünk védelme, tanulás – tankönyvi szövegek önálló feldolgozása, megértése és felhasználása <p>Szűkebb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a szövegértés-szövegalkotás fejlesztése a földrajz tantárgyban, - a szociális, életviteli és környezeti kompetencia: környezetünk védelme, nyitottság és kíváncsiság a sajáttól eltérő országok iránt, - földünk-környezetünk: Amerika helyzete, határai, - ember és társadalom: Amerika felfedezése, történelme, - magyar nyelv és irodalom: földrajzi nevek írása és olvasása

<p>A képességfejlesztés fókuszai</p>	<p>Kiemelt fejlesztési feladatok:</p> <p>Az egyéni és a csoportos munkavégzés módszereinek elsajátítása, a környezettudatos magatartás fejlesztése, adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információ gyűjtése, rendszerezése, alkalmazása.</p> <p>A földünk-környezetünk műveltségterület keretében a földtörténetről, a földrajzi övezetekről, az időjárásról tanultak alkalmazása. A lényeg kiemelése szövegből, összehasonlítások, az információk csoportosítása és rendszerezése különböző szempontok szerint, a szakkifejezések megismerése, ezek köznyelvi magyarázata az életkornak megfelelő szó- és kifejezéshasználattal. A földrajzi környezetben és a gyakorlati életben való eligazodás képességének továbbfejlesztése. A hétköznapi nyelvhasználat során alkalmazott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése, alkalmazása. Táblázatok és diagramok elemzése, információtartalmuk összehasonlítása a szöveggel.</p> <p>Más műveltségterületek (ember és környezete, kommunikáció) szakkifejezéseinek, ismeretanyagának megfelelő értelmezésben való használata, a kapcsolódási pontok tudatos felismerése és értelmezése.</p>
---	---

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A földrajzkönyv szövegeinek olvasása a 7. évfolyamon olyan nehézségek elé állítja a tanulókat, amelyekre fel kell készíteni az egyébként jól olvasókat is. Az óra célja, hogy a tanulók képesek legyenek a szöveget, az ábrákat, a diagramokat és a képeket együttesen értelmezni.

A felkínált feladatok közül a szövegértési képesség alacsonyabb vagy magasabb szintje szerint válasszunk feladatot a tanulónak! Olvasni önállóan kell, a szövegmegértés, a fogalmak tisztázása, új szövegek alkotása más-más munkaformában történik. Akik a vizuális információhordozók értelmezésének valamelyikében már gyakorlottabbak, azoknál kevesebb időt szánhatunk az adott feladat megoldására. Nem kötelező megoldani a feladatok mindegyikét, a tanár választhat a képességszint és a felhasználható idő szerint.

A munkaformák megválasztásakor az egyéni haladási tempó legyen a legfőbb szempont.

Természetesen ez nem jelenti mindig homogén csoportok létrehozását. Szocializációs szempontból kedvezőbb a heterogén csoportok vagy párok szervezése. Ha sikerül a kooperatív tanulási módszerek valamelyikét alkalmaznunk, nagyon jó eredményt érhetünk el. Különösen indokolt ez a szervezési mód a szövegalkotási és az órán ellenőrizendő írásbeli feladatok esetében.

Ennek az órának tudásközvetítő célja összekapcsolódik a kiemelt képességfejlesztési céllal. A szaktanári gondolkodás nem kerül háttérbe, csak ezen az órán a szöveg és képalapú tudásközvetítő eszköz használatával más megközelítési módokra van lehetőség.

TÁMOGATÓRENDSZER

A kooperatív tanulási módszerek és a csoportmunkával kapcsolatos kiadványok ajánlottak a tanári felkészüléshez. Ezek bibliográfiája a kereshittanterv és koncepció mellékletében található.

Ajánlott ismeretterjesztő folyóiratok:
Ajánlott ismeretterjesztő könyvek:

TermészetBúvár, National Geographic, Süni, Vadon
Kép-tár, a világ felfedezése (könyvsorozat, Passage
Kiadó, 2002.; pl. *Természet – különleges jelenségek*

Mi Micsoda (könyvsorozat, Tessloff és Babilon Kiadó, 1992.)

Jane Elliott és Colin King: *Usborne enciklopédia gyermekeknek* (Novotrade Rt., 1989.)

Próbáld Ferenc: *Észak-Amerika*. Képes földrajz (Móra Kiadó, Bp., 1979.)

Alapfelkészítés a szövegértés-szövegalkotás fejlesztésére (30 órás továbbképzés)

Tanácsadás: a szövegértés-szövegalkotás szakmai bizottságának igénybevétele

Ajánlott internetes honlapok:

www.sulinet.hu

www.jegyzetek.hu

MODULVÁZLAT

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
1. A teljes szöveg áttekintése					
1. Szöveg-kép látványának tudatosítása Áttekintő olvasás: szöveg-képarányok	szóbeli szöveg alkotása képről, képelemzés megadott szempontok szerint		frontális vagy egyéni	közös megbeszélés	szöveg (1)
2. A vizuális közvetítők – fajtáinak meghatározása, – szerepük felismerése, – a színek tudatosítása, – az ábrák áttekintése	a vizuális információközvetítők fajtáinak felismerése, a szöveg tipográfiai képének tudatos felmérése		frontális vagy csoportos	közös megbeszélés, beszámoló	fénykép, táblázat, diagram
3. A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? <i>Az Amerikai Egyesült Államok felszíne, éghajlata és vízrajza</i>	nyelvi-logikai elemek értelmezése, tájékozódás a szövegben, cím és a szövegstruktúra viszonyára vonatkozó előfeltételek megfogalmazása (felosztás a cím-ben felsoroltak szerint)	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	frontális, csoportos vagy önálló	beszámoló vagy közös megbeszélés	szöveg (1)
4. A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható?	tájékozódás a szövegben, információkeresés, a szövegstruktúra felismerése	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	egyéni vagy frontális, csoportos vagy önálló	megbeszélés	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
5. Kialakul az olvasási stratégia Várható előfeltevés: Az adott ország (állam) természetföldrajzi jellegzetességeinek bemutatásával foglalkozik majd a szöveg.	lényegkiemelés, szövegolvasási stratégia kialakulása	szóbeli megfogalmazás segítségével, írásbeli megfogalmazás önállóan	közös vagy egyéni	beszámoló	szöveg (1)
2. A szöveg elolvasása (A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult.)					
A teljes szöveg olvasása Szempon: A három szövegegység helyének pontos kijelölése (hegységek-síkságok, éghajlat, vízrajz), figyelem újbóli felhívása a vizuális segédanyagokra	globális megértés	idő szerint	önálló	néma	szöveg (1)
A szövegegységek olvasása, megértése					
1. Az USA hegységeinek és síkságainak kialakulása, jellemzői az első egység szövege, képei, táblázata és a térkép alapján	információkeresés, térképhasználat, táblázatértelmezés	A keresés egy-egy elemét adjuk meg a szempontoknak megfelelően.	önálló vagy csoportos	megbeszélés szempontok szerinti csoportosítás	szöveg (1), térkép, munkalap (2/1,2,3.)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
2.	A szöveg vázlatának elkészítése	lényegkiemelés	a főbb szempontok megadásával	önálló	munkalap (2/4.)
3.	Az éghajlattal foglalkozó szövegegység feldolgozása	tájékozódó olvasás, információkeresés, kapcsolatok keresése az egyes éghajlaltípusok között a szövegbeli viszonyok és az ábrák olvasásával	önálló magyarázat az éghajlaltípusok különbségére és hasonlóságára, önálló ábraolvasás közös ábraolvasás	önálló, csoportos	szöveg (1), ábrák, munkalap (2/5,6,7.)
4.	Az USA vízrajzának jellemzői a bekezdés szövege és a képek alapján	fogalommagyarázat, mondataalkotás, szövegalkotás, térképhasználat	mondataalkotás, táblázat elemeinek csoportosítása	egyéni	szöveg (1), munkalap (2/8,9.)
3. Szövegalkotás, a megértettek alkalmazása					
1.	Képleírás Élménybeszámoló	szövegértés alapján az új tudás integrációja, nyelvi kreativitás, háttértudás aktivizálása, szövegműfajok szerinti alkalmazkodás a nyelvi szituációhoz	egyéni képesség-szint szerint: mondataalkotás, szövegalkotás	heterogén csoportok	munkalap (2/10,11. képe), szöveg (1), képek, térkép

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
2. Fogalmak képhez társítása, értelmezése	a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése, logikai képességek fejlesztése, csoportosítási szempontok keresése, önálló érvelés	A feladat önálló megoldása. A megoldás közös megbeszéléssel történik. Csak néhány feladatot oldunk meg.	frontális, önálló vagy csoportos	megbeszélés	munkalap (2/11, 12, 13), szöveg (1)
3. A megértés ellenőrzése	logikai képességek, a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése	tanári segítséggel vagy önállóan	egyéni		munkalap (2/14.), szöveg (1)
Összegzés, a megértettek felhasználása					
Szövegalkotás – érvelő szöveg alkotása – narratív szöveg alkotása	önálló szóbeli szövegalkotás; írásbeli szövegalkotás	az önállóság mértéke szerint	csoportos vagy egyéni	megbeszélés, vita	munkalap (7, 10, 12, 13, 15.), szöveg (1), képek

ÉRTÉKELÉS

A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban

- szöveges szóbeli értékelés a tanítás minden megragadható pedagógiai elemében (formatív és szummatív; helyeslő-helytelenítő; összehasonlító különböző eredményeket);
- önértékelés és egymás értékelése az önálló munka eredményének vizsgálatával (lásd munkalapl!);
- a hibátlan munka értékelése érdemjeggyel, rangsorolással;
- a csoportmunka értékelésekor (formatív) csoportmunka-rangsor kialakítása

A FELDOLGOZÁS MENETE

1. A teljes szöveg áttekintése	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Az órai feladat meghatározása: Az Amerikai Egyesült Államok természet-földrajzával a tankönyvi szöveg alapján ismerkedünk.</p> <p>Feladat Szöveg-kép látványának tudatosítása, képek megfigyeléséhez szempontok megadása: ismerős, ismeretlen, szöveg-kép arányok</p> <p>Feladat A vizuális közvetítők fajtáinak meghatározásához szempontok adása: fénykép, diagram Szerepük felismeréséhez szempontok adása: hangulat, érzelem, képzelet segítése, értelemre hatás stb.; ismétlődő képi témák, ismétlődő ábrák (diagram) stb.</p>	<p>Képek megfigyelése a következő szempontok szerinti csoportosításban: ismerős, ismeretlen, szöveg-kép arányok – szóbeli szövegalkotás, előfeltevések megfogalmazása a szöveg egészére vonatkozóan</p> <p>Vizuális közvetítők fajtáinak meghatározása – A vizuális információ-hordozók fajtáinak kiválasztása (fénykép, diagram) a megadott szempontok szerint – Szerepük felismerése: hangulat, érzelem, képzelet segítése, értelemre hatás stb.; ismétlődő képi témák: hegységek, földrajzi helyszínek, ismétlődő ábrák (diagram): csapadékmenyiséget bemutató diagramok</p>
<p>Feladat A szöveg tipográfiai megjelenésének tudatos felmérése</p>	<p>Meghatározzák az arányokat, és kritikai észrevételeket is tehetnek.</p>
<p>Feladat A cím értelmezése</p> <p>Mi várható a cím alapján? A mondat nyelvi elemzése Hány fő egység várható? A vessző és az „és” kötőszó szerepe</p> <p>Feladat Tájékozódás a szövegben Hány bekezdés, hány egység?</p> <p>Melyik egységhez milyen kiegészítő ábra tartozik?</p>	<p><i>Az Amerikai Egyesült Államok felszíne, éghajlata és vízrajza</i> – mondattani elemzés. Megállapítják a mellérendelést, következtetnek a szöveg három egységére.</p> <p>A különböző tipográfiai jeleket is értelmezik – pl. fekete pont. Szövegegységek várható számának megállapítása: a szövegnek három fő része lesz. 1.: táblázat, 2.: diagramok</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A szövegegységek kiemelt szavai, fogalmi közötti összefüggés meghatározása</p> <p>Mit várhatunk a szöveg elolvasásától?</p>	<p>A szöveg vastag betűs szavait kiválasztják, értelmezik az összefüggést: földrajzi területek.</p> <p><i>Pl.: Appalache-hegység, valódi mérsékelt öv, Atlanti-óceán</i></p> <p>A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult; várható előfeltevés: adott földrajzi helyen a hegységek, síkságok kialakulásával, éghajlati megosztottságával és vízrajzával foglalkozik majd a szöveg.</p>
<p>Feladat</p> <p>A teljes szöveg olvasása</p> <p>Ehhez szempont: a várható három egység határának jelölése</p>	<p>Eloolvassák a szöveget.</p> <p>Megjelölik a három szövegegységet: hegységek–síkságok/felszín, éghajlat, vízrajz</p>

2. A szövegegységek olvasása, megértése

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladatok</p> <p>Az Amerikai Egyesült Államok felszíni jellegzetességeinek felfedeztetése az első bekezdés szövege és a képek alapján.</p> <p>Fogalmak meghatározása, értelmezése: <i>hegységrendszer, röghegység, üledék, moréna, turzás, lagúna stb.</i></p> <p>földtörténeti táblázat értelmezése, fogalmak magyarázata (tanári)</p> <p>a munkalapon megadott szempont szerint földrajzi helyek keresése és felsorolása a szövegből,</p> <p>az értelmezett fogalmak meghatározása írásban,</p> <p>fogalmak csoportosítása a földtörténeti táblázat segítségével.</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i></p> <p>egyéni vagy csoportos munka</p> <p>A táblázat egy sorát a tanárral közösen megoldják a szempontoknak megfelelően.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i></p> <p>Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia) alapján irányító kérdések, pótlás</p>	<p>Önállóan olvasnak. Felfedezik a hegységek és a síkságok jellemzőit az első rész szövege és a képek alapján.</p> <p>Fogalmakat határoznak meg a szöveg és lexikon segítségével: <i>hegységrendszer, röghegység, üledék, moréna, turzás, lagúna stb.</i></p> <p>Írásbeli feladatokat oldanak meg a munkalapon (1,2,3.).</p> <p>Összehasonlítják a megoldásukat az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, ahol szükséges, javítanak.</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A szöveg vázlatának elkészítése kulcsszavak megadásával (önálló áttekintéssel) az alábbi séma alapján. A feladat értelmeztetése:</p> <p>1. Az Amerikai Egyesült Államok hegységei:</p> <p>A) , (a és a hegységrendszer tagja)</p> <p>B) , (..... hegységrendszer)</p> <p>2. Az Amerikai Egyesült Államok síkságai:</p> <p>A) (..... , ,)</p> <p>B) (..... és partvidékén)</p> <p>C) (..... -medence, -fennsík)</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> a megadott elemek száma változik.</p>	<p>Vázlatkészítés a munkalapon (4).</p> <p>Az elkészült vázlat (függ a megadott elemek számától):</p> <p>1. Az Amerikai Egyesült Államok hegységei:</p> <p>A) Appalache-hegység (a Kaledóniai– és a Variszkuszi-hegységrendszer tagja)</p> <p>B) Kordillerák (a Pacifikus-hegységrendszer tagja)</p> <p>2. Az Amerikai Egyesült Államok síkságai:</p> <p>A) Belső síkságok (Öt tó-vidék, Mississippi-medence, Préri-tábla)</p> <p>B) Part menti síkságok (az Atlanti-óceán és a Mexikói-öböl partvidékén)</p> <p>C) Belső medencék és fennsíkok (Columbia-medence, Colorado-fennsík)</p>

2. A szövegegységek olvasása, megértése	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladatok</p> <p>Az éghajlattal foglalkozó szövegegység feldolgozása a bekezdés szövege és az ábrák alapján</p> <p>A szöveg alapján a munkalap kérdéseire válaszadás. A szöveg mondatainak átfogalmazása, minél egyszerűbb, a kérdésre választ adó mondatok alkotása</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munkával</p> <p>közös ábraolvasás (Az ábrákhoz a tanár ad magyarázatokat.)</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munkával</p> <p><i>Miben hasonlít a száraz kontinentális éghajlat a sivatagira? Miért?</i> – önálló magyarázat a megjelölt két éghajlattípus különbségére és hasonlóságára, önálló ábraolvasás után</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia) alapján (pl. táblázat)</p>	<p>önálló olvasás</p> <p>írásbeli feladat megoldása a munkalapon (5.)</p> <p>írásbeli feladat megoldása a munkalapon (6.)</p> <p>mondatalkotás, érvelés – <i>A száraz kontinentális éghajlaton is elég nagy a hőingás, és van száraz időszak</i></p>
<p>Feladatok</p> <p>Az USA vízrajzának jellemzői a bekezdés szövege és a képek alapján</p> <p>A kiemelt földrajzi helyek csoportosítása megadott szempont szerint, térkép segítségével</p> <p>Fogalommagyarázat – vízrajzi kifejezések: <i>óceán, öböl, folyam, folyó, tó</i></p> <p>A vízrajzi helyek csoportosítása megadott szempontrendszer alapján (táblázat kitöltése)</p>	<p>önálló olvasás</p> <p>a munkalap (8.) feladatának megoldása írásban a megjelölt szempont szerint</p> <p>A feladat megoldása önállóan történik. lexikon vagy tanár segítségével a fogalmak magyarázata a munkalap (9.) feladatának megoldása előtt</p> <p>a munkalap (9.) feladatának megoldása, információkeresés a szövegből önállóan</p>

3. Szövegalkotás, a megértettek alkalmazása

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladatok <i>Naplemente a Grand Canyonban</i> címmel készüljön el egy képleírás – a szöveg alapján bevezetés – helyrajzi megjelölés (1. csoport) – a táj jellegzetességeinek bemutatása (2. csoport)</p> <p>Láttam, amint a tornádó... című élménybeszámoló készítése – bevezetés – szöveg és kép segítségével (3. csoport) – a tornádó mint látvány, pusztító ereje (4. csoport)</p> <p>A csoport egy tagja adja elő a közösen összeállított szöveget, vagy párosával adják elő – mintegy beszélgetve – a szöveget. Szempontok a szövegalkotáshoz: témátartás, vázlat, arányok, pontos információk, érdekes előadás, időkerethez való alkalmazkodás</p> <p><i>Differenciálási lehetőségek:</i> az egyes csoportoknak adott feladatokkal, az előadás különböző módjaival</p>	<p>Heterogén csoportokban dolgoznak.</p> <p>A csoport egy tagja adja elő a közösen összeállított szöveget, vagy párosával adják elő – mintegy beszélgetve – a szöveget.</p> <p>A csoport választja ki az előadót. Az osztály választja ki az előadót. A tanár választja ki az előadót.</p>
<p>Feladat</p> <p>Feladatkijelölés. Az önálló munka vagy a csoportmunka szervezése</p> <p>Fogalmak képhez társítása, értelmezése (felszín, éghajlat, vízrajz)</p> <p>A témához kapcsolódó kiegészítő információk keresése, a feldolgozás szempontjainak önálló meghatároztatása, felszólítás kérdések fogalmazására</p> <p><i>Differenciálási lehetőségek:</i> önálló feladatmegoldás, megoldás közös megbeszéléssel, csak néhány feladat megoldása</p>	<p>A munkalap (11, 12, 13.) feladatainak megoldása</p> <p>az elektronikus információkeresés lehetőségeinek használatával információk keresése a feldolgozás szempontjainak önálló meghatározása kérdések fogalmazása</p>

3. Szövegalkotás, a megértettek alkalmazása

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat A megértés ellenőrzése. A teljes szöveg újbóli áttekintése, Az állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése a szöveg alapján</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> feladatmegoldás a szöveg átolvasása után, feladatmegoldás emlékezetből.</p>	<p>A munkalap (14.) feladatának megoldása.</p> <p>A szöveget előre átolvassák, ezután kitöltik a táblázatot. A feladat megoldása emlékezetből, ellenőrzésként olvassák újra a szöveget.</p>
<p>Feladat Érvelési feladatok</p> <p>– <i>Melyik éghajlati típus hasonlít a sivatagira? Miért? (7.)</i> – <i>Melyik szövegegységhez melyik kép lehetne még a fentiek közül illusztráció? Miért? (13.)</i> – <i>Mentsük meg a természetes növényzetet, ültessünk fákat a kiirtott területek helyén!</i> vagy: <i>Alakítsuk hasznossá környezetünket, tegyük megművelhetővé a földeket! (15.)</i></p> <p>Az érvelésről tanultak szerint (az érvelésről tanultak felidézése) A tanulók választhatnak, hogy melyik álláspont szerint érvelnek. (Elképzelhető, hogy szerepcserével, az érvelés két táborát alakított ki.) A feladatok adhatók otthoni munkának is, így a következő órára halaszthatjuk a vitát.</p> <p>Narratív szöveg létrehozása Az 5. képről (a munkalap 12. feladata) rövid szakszöveg alkotása Szempontok: cím, szakszavak az olvasmány segítségével A feladat megoldása lehetséges otthoni felkészüléssel, csoportban, vitaként előadva, írásban és szóban. A differenciálás lehet egyéni, csoportos és a tanulócsoporthoz egészét érintő.</p>	<p>Az érvelésről tanultak szerint szóban vagy írásban megfogalmazzák véleményüket. (7., 13., 15.) – <i>Melyik éghajlati típus hasonlít a sivatagira? Miért? (7.)</i> – <i>Melyik szövegegységhez melyik kép lehetne még a fentiek közül illusztráció? Miért? (13.)</i> – <i>Mentsük meg a természetes növényzetet, ültessünk fákat a kiirtott területek helyén!</i> vagy: <i>Alakítsuk hasznossá környezetünket, tegyük megművelhetővé a földeket! (15.)</i></p> <p>Narratív szöveg alkotása az 5. képről rövid szakszöveg alkotása a megadott szempontok szerint (12.) A tanulók választhatnak.</p>

MUNKALAP – MEGOLDÁSOKKAL

1. Térképhasználat

Keresd meg az 1. szövegegységben (A hegységek, síkságok kialakulása és elhelyezkedése) vastag betűvel kiemelt hegységeket a térképen! Írd le a nevüket elhelyezkedésük sorrendjében, kelet-nyugati irányban!

Appalache-hegység, Keleti-Kordillerák (Sziklás-hegység), Nyugati-Kordillerák (Cascade-hegység, Sierra Nevada, Parti-hegység)

2. Ismétlés – fogalmak

Magyarázd meg, mit jelentenek az alábbi, már tanult fogalmak!

lagúna	– a turzás által elzárt tengerrészlet, öböl
turzás	– a hullámok építő munkája által létrehozott, a tengerparttal általában párhuzamos homokzátony, ill. sziget
moréna	– a jégtakaró által lerakott üledék

3. Földtörténet

Keresd ki a földtörténeti táblázatból és a szövegből az alábbi területek kialakulására vonatkozó információkat, és töltsd ki értelemszerűen az alábbi táblázatot!

ESEMÉNY	IDŐ	IDŐSZAK	KOR
az Appalache-hegység keletkezése	óidő		
az Öt tó-vidék réteglépcsőjének kialakulása	óidő		
a Préri-tábla üledéke	középidő	kréta	
a Sziklás-hegység keletkezése	középidő vége, újidő eleje	harmadidőszak	
a Grand Canyon kialakulása	ősidőtől a középidőig	krétaig	
a Part menti síkságok üledéke	újidő	negyedidőszak	jelenkor

4. Vázlat

Készítsd el az első szövegegység (hegységek és síkságok) vázlatát, a megadott szempontok szerint!

1. Az Amerikai Egyesült Államok hegységei:

- A) Appalache-hegység (a Kaledóniai- és a Variszkuszi-hegységrendszer tagja)
- B) Kordillerák (a Pacifikus-hegységrendszer tagja)

2. Az Amerikai Egyesült Államok síkságai:

- A) Belső síkságok (Öt tó-vidék, Mississippi-medence, Préri-tábla)
- B) Part menti síkságok (az Atlanti-óceán és a Mexikói-öböl partvidékén)
- C) Belső medencék és fennsík (Columbia-medence, Colorado-fennsík)

5. Válaszolj a kérdésekre a 2. szövegegység alapján!

- Hogyan befolyásolják a tengerpartokkal párhuzamosan futó hegyláncok az éghajlatot a szárazföldön? *Korlátozzák az óceánok éghajlatméréklő hatását.*
- Mi a következménye annak, hogy a hegyek észak-déli irányban nyitottan hagyják az ország középső területét? *Dél felé akadálytalanul áramolhatnak a hideg, sarkvidéki légtömegek, ill. jelentős felmelegedést okozhatnak a délről érkező meleg, szubtrópusi hőmérsékleti frontok.*
- Hogyan befolyásolják a tengeráramlatok a partvidék éghajlatát?

A tengeráramlatok módosítják a partvidék éghajlatát. A víztömeget az állandóan egy irányban fújó szelek tartják mozgásban (a keleti partvidéket erősen lehűtik, a nyugati partvidéket enyhébb éghajlatúvá teszik).

- Mi a préri? *Füves puszta.*
- Milyen állat legelt régebben nagy számban rajta? *Bövény.*

6. Melyik területre milyen éghajlat, csapadék, növényzet jellemző? Töltsd ki a táblázatot a példa alapján! Használd a szöveget és az ábrákat!

HELY	ÉGHAJLAT	LEGTÖBB CSAPADÉK (ÉVSZAK)	TERMÉSZETES NÖVÉNYZETE
Pl.: északnyugati partvidék	óceáni	egyenletes eloszlású	délen lombhullató, északon fenyőerdő
nyugati partvidék	<i>mediterrán</i>	<i>tél</i>	<i>keménylombú erdő</i>
középső területek	<i>száraz kontinentális</i>	<i>nyár</i>	<i>füves puszta</i>
Nagy-tavaktól délre	<i>nedves kontinentális</i>	<i>nyár</i>	<i>lombhullató erdő</i>
keleti part	<i>szubtrópusi monszun</i>	<i>nyár</i>	<i>babérlombú erdő</i>

7. Miben hasonlít a száraz kontinentális éghajlat a sivatagira? Miért?

Magyarázd meg saját szavaiddal! Használd a diagramokat!

A száraz kontinentális éghajlaton is elég nagy a hőingás, és van száraz időszaka.

8. Térképhasználat

Keresd meg a 3. szövegegységben vastag betűvel kiemelt területeket a térképen, és írd le a nevüket elhelyezkedésük sorrendjében, kelet-nyugati irányban!

Atlanti-óceán, Szent Lőrinc-, Hudson-, Delaware-folyó, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Huron-folyó, Mexikói-öböl, Mississippi, Missouri, Columbia-, Colorado-folyó, Csendes-óceán

9. Gyűjtsd össze a 3. szövegegység vastag betűvel kiemelt szavai közül, milyen vízrajzi kifejezéshez milyen földrajzi név tartozik! Töltsd ki a táblázatot!

ÓCEÁN	ÖBÖL	FOLYAM	FOLYÓ	TÓ
<i>Atlanti-óceán</i>	<i>Mexikói-öböl</i>	<i>Mississippi</i>	<i>Hudson</i>	<i>Felső</i>
<i>Csendes-óceán</i>		<i>Missouri</i>	<i>Delaware</i>	<i>Huron</i>
			<i>Szent Lőrinc</i>	<i>Ontario</i>
			<i>Colorado</i>	<i>Erie</i>
			<i>Columbia</i>	<i>Michigan</i>

10. Alkoss szöveget! Válassz a két címből egyet!

1. Naplemente a Grand Canyonban
2. Láttam, amint a tornádó...

11. Írd a fogalom mellé a hozzá tartozó kép számát! (Figyelem: az egyik fogalomhoz két kép is tartozik!)

vízi szállítás (Szent Lőrinc-folyó)	3
lagúna	6
tornádó	2, 5
moréna	1
jéghegy	4

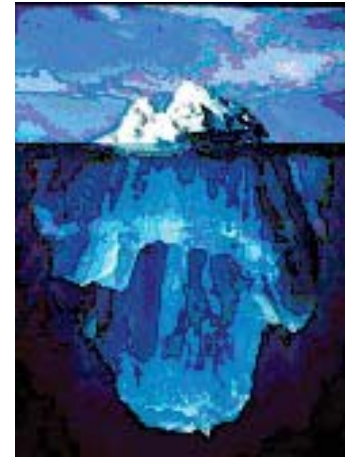
1

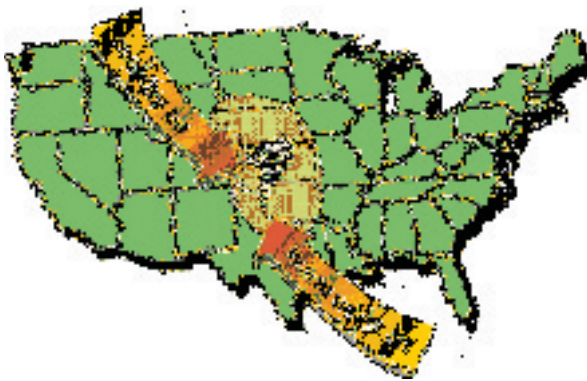
2

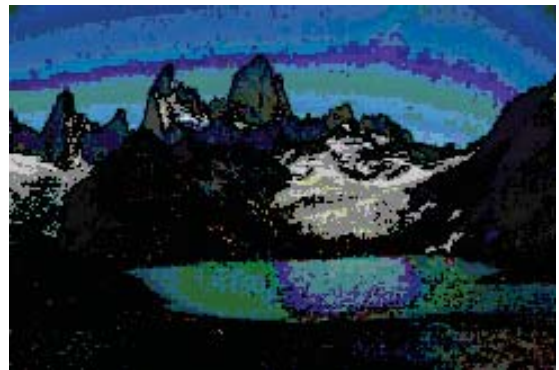
3

4

5

6

12. **Mondd el, mit látsz az 5. képen!** Használd az olvasmány megfelelő szövegrészét a magyarázathoz!

*Az ország középső területe észak-déli irányban nyitott, így akadálytalanul áramolhatnak dél felé a hideg, sarkvidéki légtömegek. A délről érkező meleg, szubtrópusi hőmérsékleti frontok hatására erős lehet a felmelegedés. A nyitottság miatt az ország középső területein így gyakran **tornádók** (forgószelek) is kialakulnak.*

13. **Melyik szövegegységhez melyik kép lehetne még a fentiek közül illusztráció? Miért?**
Fogalmazz saját szavaiddal!

1. szövegegységhez (hegységek-síkságok):	1., 6. kép
2. szövegegységhez (éghajlat):	2., 4., 5. kép
3. szövegegységhez (vízrajz):	3. kép

14. **Döntsd el, igazak vagy hamisak-e az alábbi állítások!** Tegyel X-et a megfelelő négyzetbe!

		Igaz	Hamis
1.	Az Appalache-hegység a földtörténeti óidőben keletkezett.	X	
2.	Az Appalache-hegység gazdag kőszén- és vasérclelőhelyekben.		X
3.	A Sziklás-hegység a Nyugati-Kordillerák tagja.		X
4.	A Keleti-Kordillerák magasabb hegyei kristályos kőzetekből állnak.	X	
5.	A Sierra Nevada elsősorban kristályos kőzetekből áll.	X	
6.	A préri jelentése: füves puszta.	X	
7.	Az ország legnagyobb része a valódi mérsékelt övben fekszik.	X	
8.	Florida a szubtrópusi övben található.	X	
9.	A tengeráramlatok hatása miatt alakul ki gyakran tornádó az ország középső területein.		X
10.	A Labrador-áramlás erősen lehűti a keleti partvidéket.	X	
11.	A nedves kontinentális éghajlat természetes növényzete a lombhullató erdő.	X	
12.	A mediterrán éghajlatot a csapadékos, meleg nyár jellemzi.		X
13.	A szubtrópusi monszun éghajlat télen száraz.	X	
14.	A Mexikói-öbölbe ömlik deltatorkolattal a Mississippi.	X	
15.	A kontinensen a leghosszabb folyam az Amazonas.	X	
16.	Az Atlanti-óceánba ömlő folyók jelentős vízenergiát képviselnek.	X	
17.	Az Appalache folyói esésük és hosszuk miatt a vízi szállításban nagy jelentőségűek.		X
18.	A Szent Lőrinc-folyó és a hasonló nevű csatorna a nehézipar nyersanyagainak szállításában kimagasló jelentőségű.	X	
19.	A Csendes-óceánba ömlő folyók hosszabbak, mint atlanti társaik.	X	
20.	A Michigan-tó Földünk legnagyobb kiterjedésű édesvízű tava.		X

15. **Érvelj!**

Mentsük meg a természetes növényzetet, ültessünk fákat a kiirtott területek helyén!
vagy

Alakítsuk hasznossá környezetünket, tegyük megművelhetővé a földeket!

AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KIALAKULÁSA ÉS GAZDASÁGI FEJLŐDÉSE

1. változat

MODULLEÍRÁS

A modulok célja	A verbális információhordozók által (vizuális kiegészítőkkal) közvetített tudás értelmezésére irányuló képességfejlesztés. A 7. évfolyamos földrajz tantárgy tankönyveinek jellemző szövegstruktúráival való ismerkedés. A kiválasztott szöveg többféle vázlata alapján a lényeg kiemelése, összefoglalása. Szövegalkotás.
Időkeret	45 perc (1 tanórára, illetve otthonra való feladatsor)
Ajánlott korosztály	12-13 év (7. évfolyam)
Ajánlott megelőző és követő tananyag (előzetes és követő készségfejlesztő tevékenység vagy ismeret)	<p>Megelőző tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Amerikai Egyesült Államok felszíne, éghajlata és vízrajza <p>Követő tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Amerikai Egyesült Államok ipara és mezőgazdasága
Modulkapcsolódási pontok	<p>Tágabb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tantervi kapcsolódások: történelem 6., 7. évfolyam. – Kereszttantervi kapcsolódások: <ul style="list-style-type: none"> információs és kommunikációs kultúra – vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezése, anyanyelvi képességek fejlesztése – mondat- és szövegalkotás írásban és szóban, tanulás – tankönyvi szövegek önálló feldolgozása, megértése és felhasználása <p>Szűkebb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegértés-szövegalkotás fejlesztése a földrajz tantárgyban, – szociális kompetencia: nyitottság és kíváncsiság a sajáttól eltérő országok kultúrája iránt, – földünk-környezetünk: az amerikai kontinens helyzete, országai, gazdasága, – ember és társadalom: Amerika történelme, kultúrája, – magyar nyelv és irodalom: földrajzi nevek írása és olvasása, – informatika: verbális és vizuális információhordozók összekapcsolása
MID-kiegészítés: Szint	A feldolgozandó tananyag a tanulónak mind tartalmilag, mind nyelvileg új.

<p>A képességfejlesztés fókuszai</p>	<p>Kiemelt fejlesztési feladatok:</p> <p>Az egyéni és a csoportos munkavégzés módszereinek elsajátítása, a környezettudatos magatartás fejlesztése, adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információ gyűjtése, elrendezése, alkalmazása.</p> <p>A földünk-környezetünk műveltségterület keretében a földrészekről, népeiségről, gazdaságról tanultak alkalmazása. A lényeg kiemelése szövegből, összehasonlítások, az információk csoportosítása és rendszerezése különböző szempontok szerint. A földrajzi környezetben, a különböző kultúrák történelmében, gazdasági fejlődésében való eligazodás képességének továbbfejlesztése. A hétköznapi nyelvhasználat során alkalmazott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése, alkalmazása. Vázlatírás, -szűkítés egy adott szöveg alapján.</p> <p>Önálló szövegalkotás írásban, illetve szóban.</p> <p>Más műveltségterületek (ember és környezete, kommunikáció) szakkifejezéseinek, ismeretanyagának megfelelő értelmezésben való használata, a kapcsolódási pontok tudatos felismerése és értelmezése.</p>
---	--

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A földrajzkönyv szövegeinek olvasása a 7. évfolyamon olyan nehézségek elé állítja a tanulókat, amelyekre fel kell készíteni az egyébként jól olvasókat is. Az óra célja, hogy a tanulók képesek legyenek a szöveget részleteiben megérteni, s ezeket a részleteket értelemszerűen csoportosítani, a szövegből többféle módon vázlatot készíteni.

A felkínált feladatok közül a szövegértési képesség alacsonyabb vagy magasabb szintje szerint válasszunk feladatot a tanulóknak! Olvasni önállóan kell, a szövegmegértés, a fogalmak tisztázása, új szövegek alkotása más-más munkaformában történik. Akik a vizuális információhordozók keresésében, csoportosításában, a számítógép-használatban már gyakorlottabbak, azoknál elhagyhatjuk az erre vonatkozó feladatot. Nem kötelező megoldani a feladatok mindegyikét, a tanár választhat a képességszint és a felhasználható idő szerint.

A munkaformák megválasztásánál az egyéni haladási tempó legyen a legfőbb szempont.

Természetesen ez nem jelenti mindig homogén csoportok létrehozását. Szocializációs szempontból kedvezőbb a heterogén csoportok vagy párok szervezése. Ha sikerül a kooperatív tanulási módszerek valamelyikét alkalmaznunk, nagyon jó eredményt érhetünk el. Különösen indokolt ez a szervezési mód a szövegalkotási és az órán ellenőrizendő írásbeli feladatok esetében.

Ennek az órának tudásközvetítő célja összekapcsolódik a kiemelt képességfejlesztési céllal. A szaktanári gondolkodás nem kerül háttérbe, csak ezen az órán a témakört más módon közelíthetjük meg, dolgozhatjuk fel.

MID-kiegészítés:

A MID-es kiegészítő anyagok készítésénél igyekeztünk minél több szempontot figyelembe venni, bár tudjuk, hogy a pedagógusoknak gyakran egyénre szabott anyagokat kell minden egyes diák számára készítenie, hiszen annyira különbözőek a tanulók (szociokulturális háttér, intellektuális kompetenciák, beilleszkedés a hazai iskolarendszerbe, anyanyelv... tekintetében).

Ezért a modulokhoz kétféle feldolgozási változatot készítettünk: az első változatnál azt feltételeztük, hogy a tanulónak az elsajátítandó anyag tartalmában új, és nyelviileg is kihívást jelent. A második változatnál azt feltételeztük, hogy a tanulónak a modul tartalma túlnyomórészt nem ismeretlen, nyelviileg viszont segítséget igényel.

Ezekkel a kiegészítő anyagokkal elsősorban ötleteket szeretnénk adni, hogyan tud a pedagógus az órakereteken belül a nem magyar anyanyelvű diákoknak segítséget nyújtani.

TÁMOGATÓRENDSZER

A kooperatív tanulási módszerek és a csoportmunkával kapcsolatos kiadványok ajánlottak a tanári felkészüléshez. Ezek bibliográfiája a keresttanterv és koncepció mellékletében található.

Ajánlott ismeretterjesztő folyóiratok:	História, Századok
Ajánlott ismeretterjesztő könyvek:	Kép-tár, a világ felfedezése (könyvsorozat, Passage Kiadó, 2002)
	Veresegyházi Béla: <i>Amerika felfedezése</i> . Kisenciklopédia, 1492–1600 (Primo Kiadó, Bp., 1992)
	Jane Elliott és Colin King: <i>Usborne enciklopédia gyermekeknek</i> (Novotrade Rt., 1989.)

Alapfelkészítés a szövegértés-szövegalkotás fejlesztésére (30 órás továbbképzés).
Tanácsadás: a szövegértés-szövegalkotás szakmai bizottságának igénybevétele.

Ajánlott internetes honlapok:	www.sulinet.hu
	www.jegyzetek.hu

MID-kiegészítés:

Magyar értelmező kéziszótár. Akadémiai Kiadó, Budapest.
Kétnyelvű szótárak

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
MID kiegészítés: Felkészítés					
1. Előismeretek felidézése, a cím értelmezése, előfeltevés kialakítása a szövegről	Ismeretek felidézésének képessége, asszociációs képesség, rendszerező képesség		egyéni vagy páros	írásbeli munka, közös megbeszélés	Felkészítő feladatok 1.
2. A szókészlet bővítése, rendszerezése, alaktani ismeretek bővítése	jelentéstudajdonító képesség, rendszerező képesség		egyéni vagy páros	írásbeli munka, közös megbeszélés	Felkészítő feladatok 2., 4.
3. Mondattani ismeretek bővítése, gyakorlása: a kiegészítendő kérdés	ismeretek felidézésének képessége		egyéni vagy páros	írásbeli munka, közös megbeszélés	Felkészítő feladatok 3.
1. A teljes szöveg áttekintése					
1. Szöveg-kép látványának tudatosítása A vizuális közvetítők szerepének felismerése Képalírás és tartalom	áttekintő olvasás, a vizuális információközvetítők szerepének felismerése, a szöveg tipográfiai képének tudatos felmérése	szóbeli szövegalkotása képről	frontális, csoportos vagy egyéni	közös megbeszélés, beszámoló	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
2. A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? Az Amerikai Egyesült Államok kialakulása és gazdasági fejlődése	szavak értelmezése, a cím és a szöveg- struktúra viszonyára vonatkozó előfeltevések megfoglalmozása (a szövegben kiemelt kifejezések társítása a címbe foglalma- zott témához)	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	frontális, csopor- tos vagy önálló	beszámoló vagy közös megbeszélés	szöveg (1)
3. A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható?	tájékozódás a szöveg- ben; információkeresés a kiemelt szavak alap- ján; a szövegstruktúra felis- merése	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	egyéni vagy frontális, csopor- tos vagy önálló	megbeszélés	szöveg (1)
4. Kialakul az olvasási stratégia Várható előfeltevés: Amerika történelmének és gazdasági fejlődésének össze- függései	lényegkiemelés, szövegolvasási stratégia kialakulása	szóbeli megfogal- mazás segítségével, írásbeli megfogal- mazás önállóan	közös vagy egyéni	beszámoló	szöveg (1)
2. A szöveg elolvasása (A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult.)					
A teljes szöveg olvasása Szempont: a szöveg tagolódása (bekezdések, kulcsszavak), figyelem felhívása újból a vi- zuális segédanyagokra	globális megértés	idő szerint	önálló	néma	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
A szövegegyesek olvasása, megértése					
1. Amerika történelmi és gazdasági fejlődésének jellemzői a szöveg, a kulcsszavak és a képek alapján MID-kiegészítés: Amerika történelmi és gazdasági fejlődésének jellemzői igaz-hamis állítások segítségével. Hibajavítás.	információkeresés lényegkiemelés	Keresés a munkalapon megfogalmazott kérdések alapján	önálló vagy csoportos	megbeszélés	szöveg (1), munkalap (2/1.) MID-kiegészítés: szöveg MID munkalap 1.
2. Évszámok és események párosítása a szöveg alapján	tájékozódó olvasás, információkeresés; a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése	a feladat önálló megoldása	önálló vagy csoportos	áttekintés	szöveg (1), munkalap (2/2.) MID-kiegészítés: szöveg, MID munkalap 2.
3. A szöveg rövidített változatának kiegészítése az olvasmány szavaival MID-kiegészítés: Rövidített, egyszerűsített szövegváltozat kiegészítése az olvasmány szavaival. Jelentéstanai ismeretek bővítése.	tájékozódó olvasás, információkeresés	tanári segítséggel vagy önállóan; hiányzó elemek száma, milyensége írásban vagy szóban	közös vagy egyéni	megbeszélés	szöveg (1), munkalap (2/3.) MID-kiegészítés: szöveg, MID munkalap 3.,

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTÉMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
4. A megértés ellenőrzése, összefoglalás MID-kiegészítés: Kérdések alkotása, válaszok kikeresése a szövegből.	a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése; mondatalkotás MID-kiegészítés: mondatalkotási képesség, rendszerező képesség, szövegértési képesség	írásban vagy szóban	egyéni MID-kiegészítés: egyéni vagy csoportos	beszámoló	munkalap (2/4.), szöveg (1) MID-kiegészítés: szöveg, MID munkalap 4.
Összegzés, a megértettek felhasználása					
1. Vizuális információhordozók keresése a verbális információk kiegészítésére, alátámasztására	szövegértés alapján az új tudás integrációja; háttértudás aktivizálása (informatika); szóbeli szövegalkotás	tanári segítséggel vagy önállóan; kötelező vagy szorgalmi házi feladat	közös vagy egyéni	beszámoló vagy közös megbeszélés	munkalap (2/5.), szöveg (1)
MID kiegészítés: Házi feladat	MID-kiegészítés: szóbeli szövegalkotási képesség		MID-kiegészítés: egyéni vagy csoportos	MID-kiegészítés: szóbeli munka	MID-kiegészítés: MID munkalap: Házi feladat
2. Szövegalkotás érvelő és narratív szöveg alkotása	írásbeli szövegalkotás; nyelvi kreativitás, logikai képességek fejlesztése; csoportosítási szempontok keresése; írásbeli érvelés	az önállóság mértéke szerint: csoportos vagy egyéni munka; órai vagy házi feladat; kötelező vagy szorgalmi feladat	heterogén csoportok vagy egyéni	előadás, megbeszélés	munkalap (2/6.), szöveg (1)

ÉRTÉKELÉS

A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban

- szöveges szóbeli értékelés a tanítás minden megragadható pedagógiai elemében (formatív és szummatív; helyeslő-helytelenítő; összehasonlítva különböző eredményeket)
- önértékelés és egymás értékelése az önálló munka eredményének vizsgálatával (lásd munkalap!)
- a hibátlan munka értékelése érdemjeggyel, rangsorolással
- a csoportmunka értékelésekor (formatív) csoportmunka-rangsor kialakítása.

A FELDOLGOZÁS MENETE

MID kiegészítés: Felkészítés	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
	MID-kiegészítés: házi feladatként vagy a megelőző órák egyikén dolgoznak a feladatokon a tanulók.
1. A teljes szöveg áttekintése	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Az órai feladat meghatározása: Amerika gazdaságának kialakulásával és fejlődésével a tankönyvi szöveg alapján ismerkedünk.</p> <p>Feladat Szöveg-kép látványának tudatosítása, a vizuális közvetítők szerepének meghatározásához szempont adása A képaláírás és a kiemelt szavak kapcsolata</p>	<p>Vizuális közvetítők szerepének meghatározása: a képzelet segítése, a tartalom megerősítése, kiemelt szavak képi ismétlése, hangulat, érzelem felkeltése stb.</p>
<p>Feladat A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? (<i>Amerika gazdaságának történelmi háttere</i>)</p> <p>A cím és a szövegstruktúra viszonya</p>	<p><i>Amerika gazdaságának történelmi háttere</i> Amerika történelme és gazdaságának kialakulása. Kifejezések értelmezése (Amerikai Egyesült Államok, gazdasági fejlődés)</p> <p>A cím és a szövegstruktúra viszonyára vonatkozó előfeltevések megfogalmazása (kifejezések keresése a címben megfogalmazott témához)</p>
<p>Feladatok Tájékozódás a szövegben A szövegstruktúra felismerése A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható? Információkeresés a kiemelt szavak alapján. A még ismeretlen kifejezések rövid magyarázata tanári segítséggel</p> <p>Nyelvi megformáltság és tartalom összefüggése: szószerkezetek keresése</p>	<p>A bekezdések tudatosítása – a tagolás szerepe</p> <p>A szöveg vastag betűs szavai közül a történelemből már tanult események, nevek magyarázata A szöveg vastag betűs szavai közül néhány kiválasztása, a még ismeretlen kifejezések értelmezése a tanár segítségével. Pl.: <i>világ gazdasági válság, II. világháború, hidegháború, szövetségi köztársaság</i></p> <p>Szószerkezetek a kiemelt kifejezésekben Pl.: <i>az első emberek, indián őslakosság, Amerika felfedezése, északi gyarmatok</i> stb.</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult. Várható előfeltevés megfogalmaztatása: a történelmi események és a gazdaság fejlődésének kapcsolatával foglalkozik majd a szöveg.</p>	<p>Várható előfeltevés: a történelmi események és a gazdaság fejlődésének kapcsolatával foglalkozik majd a szöveg.</p>
<h2>2. A szövegegységek olvasása, megértése</h2>	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A teljes szöveg olvasása</p> <p>Ehhez szempont: a szöveg tagolódása (bekezdések, kulcsszavak), figyelem felhívása újból a vizuális segédanyagokra</p>	<p>A szöveg elolvasása</p> <p>A bekezdések kulcsszavainak (történelmi, gazdasági kifejezések) megjelölése, a képek és a tartalom közti kapcsolat megállapítása</p>
<p>Feladat</p> <p>Amerika történelmi és gazdasági fejlődésének jellemzői a szöveg, a kulcsszavak és a képek alapján</p> <p>A munkalapon megadott kérdések szerint válaszkeresés</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka Az első kérdésre a tanulók a tanárral közösen válaszolnak.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján; irányító kérdések, pótlás</p>	<p>Önálló olvasás. Amerika történelmi és gazdasági fejlődése jellemzőinek felfedezése a szöveg és a képek alapján</p> <p>Írásbeli feladat megoldása a munkalapon (1.)</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás</p>
<p>Feladat</p> <p>Évszámok és események párosítása a szöveg alapján</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka, feladatmegoldás a szöveg átolvasása után, feladatmegoldás emlékezetből</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a szöveget nézve vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján Irányító kérdések, visszakeresés a szövegben</p>	<p>Írásbeli feladat megoldása a munkalapon (2.)</p> <p>A feladat megoldása önállóan vagy csoportosan</p> <p>A szöveg előzetes átolvasása, ezután a táblázat kitöltése</p> <p>A feladat megoldása emlékezetből, ellenőrzésként a szöveg újraolvasása</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, ahol szükséges, javítás</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat A szöveg rövidített változatának kiegészítése az olvasmány szavaival. A feladat értelmeztetése</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> közös vagy egyéni munka, a hiányzó elemek száma vagy tartalma változik, írásbeli vagy szóbeli megoldás</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a szöveget nézve vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján; Irányító kérdések, visszakeresés a szövegben</p>	<p>A munkalap (3.) feladatának megoldása írásban a megjelölt szempont szerint.</p> <p>A feladat megoldása tanári segítséggel közösen vagy önállóan A hiányzó elemek más-más szempont szerinti kiválasztása A feladatlap kitöltése vagy a hiányzó elemek szóbeli megnevezése</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás</p>
<p>A megértés ellenőrzése, összefoglalás. A teljes szöveg újbóli áttekintése</p> <p>Feladat Az olvasmány tartalmának évszámok szerinti csoportosítása, vázlata. A szöveg mondatainak átfogalmazása, minél egyszerűbb kifejezések, mondatok alkotása</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> írásbeli vagy szóbeli megoldás, feladatmegoldás a szöveg átolvasása után, feladatmegoldás emlékezetből</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) vagy a szöveg alapján</p>	<p>önálló olvasás, vázlatkészítés a munkalapon (4.)</p> <p>a feladat megoldása írásban vagy szóban (pl.: minden választ valaki más mond) a szöveg előzetes átolvasása, ezután a feladatlap kitöltése a feladat megoldása emlékezetből, ellenőrzésként szöveg újraolvasása</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, esetleg a szöveget nézve; ahol szükséges, javítás</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
	<p>MID-kiegészítés: egyszerűsített, rövidített feladatok megoldása. Külön figyelem a magyar nyelv egyes jellegzetességeire. A kiegészítendő kérdő mondat gyakorlása.</p> <p>Tollbafutás. A 3. feladat ellenőrzéséhez a tanulók a falra vagy táblára kifüggesztett MID 1. mellékletet használják. Fontos, hogy a helyükön ülve ne tudják elolvasni a szöveget. Feladatlapjukat nem vihetik magukkal a szöveghez, a keresett szövegrészletet meg kell jegyeznie, és a helyére visszatérve ellenőrizheti megoldásait.</p> <p>A feladat egy változata Ketten is dolgozhatnak, ekkor egyikük szerepe az lesz, hogy odaszalad a falon függő szöveghez, majd visszatérve társának diktálja a teljes mondatokat, illetve a hiányzó szókapcsolatokat.</p> <p>Kevésbé zavarják a diákok a feladat megoldása közben a többieket, ha hátul vagy szélen ülnek, és a tollbafutás teljesítéséhez nem kell a terem másik végéhez szaladniuk.</p>

3. Szövegalkotás, a megértettek alkalmazása

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat Feladatkijelölés. Az önálló munka szervezése (aszerint, hogy órai, otthoni vagy szorgalmi feladatról van-e szó). Érvelési feladat (az érvelésről tanultak felidézése) Vizuális információhordozók keresése a verbális információk kiegészítésére, alátámasztására. Érvelés: a kép hogyan kapcsolódik a szöveg által közölt információkhoz – mondatok, szöveg alkotása Szempontok a szövegalkotáshoz: téma-tartás, pontos információk, érdekes előadás, időkeret-hoz való alkalmazkodás</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> források (könyv, folyóirat, Internet stb.) szerinti megoldás</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Aszerint, hogy órai, otthoni vagy szorgalmi feladat volt-e: a tanár irányításával, a források bemutatásával</p>	<p>önálló feladat a munkalapon (5.) megfogalmazott szempont szerint</p> <p>a feladat megoldása először írásban különböző források (pl.: az elektronikus információkeresés lehetőségeinek) felhasználásával, majd a bemutatás során szóban</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása a mások által bemutatott megoldásokkal; ahol szükséges, a javítandó részek megbeszélése</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat Érvelő és narratív szöveg létrehozása A munkalap 6. feladata alapján rövid szöveg alkotása. A szöveg műfajának és jellegzetességeinek meghatároztatása (reklám, felhívó jelleg stb.) Tartalmi szempontok: információk csoportosítása, helyszínek, személyek, események bemutatása az olvasmány segítségével, érvelés a lehetséges előnyök mellett</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos írásban, illetve szóban</p> <p>órai munka vagy házi feladat kötelező vagy szorgalmi feladat</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy vagy több tanuló megoldásait hallgatva</p>	<p>Írásbeli szöveg alkotása. Rövid szöveg alkotása a munkalapon (6.) megadott szempontok és a közösen meghatározott formai-nyelvi jellegzetességek (rövid, érdekes, figyelemfelkeltő szöveg, felszólító és kérdő mondatok aránya nagyobb, mint a kijelentő mondatoké, vázlagszerűség stb.) szerint</p> <p>A tanulók vagy a tanár választása szerint</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása a mások által bemutatott megoldásokkal; ahol szükséges, az eltérések megbeszélése</p>
MID kiegészítés: Házi feladat	
	<p>MID-kiegészítés: rövid írásbeli, majd szóbeli feladat a tananyagban előforduló személyek szerepének meghatározásához.</p>

MUNKALAP – MEGOLDÁSOKKAL

1. Válaszolj röviden az alábbi kérdésekre az olvasmány alapján!

- Mivel foglalkoztak Amerika első lakói? *vadászattal, halászáttal és gyűjtögetéssel*
- Kiről nevezték el az Újvilágot? *Amerigo Vespucciról*
- Mennyire csökkent le a XVI. század végére Észak- és Dél-Amerika lakossága 70-80 millió főről? *10 millióra*
- Kik voltak az első telepesek Florida területén? *a spanyolok*
- Kik között és miért tört ki a 7 éves háború? *angolok és franciák között a gyarmatosítás miatt*
- Melyik évszázad volt a legmeghatározóbb a mai Amerikai Egyesült Államok kialakulásában? *a XVIII. század*
- Mi volt a „Bostoni teadélután” néven emlegetett esemény oka? *Az angolok a teára vámot vetettek ki, és nem vonták azt vissza a többi vám visszavonásakor sem.*
- Miért tört ki a Függetlenségi háború? *Amerika az anyaországtól (Angliától) független állammá szeretett volna válni.*
- Milyen változtatást kellett tenni a Függetlenségi Nyilatkozat első fogalmazványában a déli államok segítségének elnyerése érdekében? *Az első fogalmazvány elvetette a rabszolgaságot, a déli ültetvényesek követelésére azonban törölték ezt.*
- Ki volt az első amerikai elnök? *George Washington*
- Miből vezette ki az országot Franklin D. Roosevelt politikája? *Az 1929-33-as világgazdasági válságból*
- Hogy ért véget Amerika számára a II. világháború? *győztesen, gazdaságilag megerősödve került ki belőle*
- Mi történt Amerika és a Szovjetunió között a '80-as évek második felétől? *Alábbhagyott a fegyverkezési verseny, leszerelési tárgyalások kezdődtek, amelyek főleg az atomfegyverek megsemmisítésére irányultak.*
- Mi az Amerikai Egyesült Államok államformája? *szövetségi köztársaság*

2. Párosítsd az évszámokat az eseményekkel! Írd a számok alá a hozzájuk tartozó betűjelet! A példát „0”-val jelöltük.

0.	Kr.e. 1000 körül	A	A Mississippiföldön kialakultak az első városok.
1.	1492. október 12.	B	világgazdasági válság
2.	1756–1763	C	A kongresszus elfogadta a Függetlenségi Nyilatkozatot.
3.	1773	D	Megszületett az USA alkotmánya.
4.	1774	E	7 éves gyarmati háború
5.	1776. július 4.	F	Észak-Dél háborúja
6.	1783	G	Amerika felfedezése
7.	1787	H	Az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba.
8.	1789	J	Kitört a függetlenségi háború.
9.	1861–1865	K	a versailles-i békeszerződés
10.	1929–33	L	bostoni teadélután
11.	1941	M	Megválasztották az első elnököt.

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
A	G	E	L	J	C	K	D	M	F	B	H

3. Egészítsd ki az alábbi szöveget az olvasmány alapján!

Az első emberek Észak-Amerika területén vadászattal, halászattal és **gyűjtögetéssel** foglalkoztak. A **földművelés** Mexikó területén alakult ki először, és innen terjedt észak felé, a Mississippi-alföld területére. Itt alakultak ki az első **városok** is.

Amerika felfedezése után a XVI. sz. végétől a pénzszegény Európába megindult a **nemesfémek** áradata, elterjedtek az Európában eddig ismeretlen **növények** is.

Az első telepeket a **spanyolok** hozták létre Florida területén, majd a franciák, hollandok és **angolok** északabbra telepedtek le.

Az északi gyarmatok gazdasági érdeke egyre inkább összeütközésbe került az **anyaországgal**. Az angolok visszavonták a vámokat, de a teára megmaradt a vám. Az amerikaiak 1773-ban a tengerbe szórták három hajó rakományát, ez az esemény **„bostoni teadélután”** néven vonult be a történelembe. 1774-ben kitört a **függetlenségi háború**.

1776. július 4-én létrejött az **Amerikai Egyesült Államok**, amely az 1783-as **versailles-i** békeszerződés értelmében elnyerte függetlenségét. Megszületett az USA alkotmánya, amely a világon **legrégebben** érvényben lévő alkotmány. 1789-ben választották meg az első **elnököt**.

Az északi és a déli államok eltérő fejlődése vezetett az 1861–1865-ös polgárháborúhoz. A háborúban az **északiak** győztek.

A gazdaság fejlődését az 1929–33-as **világgazdasági válság** törte meg rövid időre.

Az Amerikai Egyesült Államok a II. világháborúból a győztesek oldalán, gazdaságilag **megerősödve** került ki.

Az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között a **fegyverkezési** verseny a '80-as évek második felétől alábbhagyott.

Jelenleg az Amerikai Egyesült Államok a világ **vezető gazdasági** hatalma, a világtermelésből 25%-kal részesedik. Államformája **szövetségi köztársaság**.

4. Foglald össze röviden az olvasmány tartalmát az alábbi vázlatpontok alapján!

kb. 30 ezer éve	– Az első emberek átkeltek a Bering-földszoroson és Észak-Amerika területére léptek.
Kr.e. 1000 körül	– az első városok kialakulása a Mississippi-alföld területén
1492. október 12.	– Kolumbusz ekkor lépett először Guanahani szigetére, felfedezte Amerikát
XVI. sz. vége	– A hódítások és a lakosság „civilizálása” következtében a két Amerika 70–80 milliós lakossága 10 millióra csökkent.
XVIII. századra	– már 13 angol gyarmat létezett a kontinensen
1763–1763	– a 7 éves gyarmati háború
1773	– a bostoni teadélután
1774 szeptembere	– Philadelphiában összeült az amerikai gyarmatok kongresszusa, majd kitört a függetlenségi háború.
1776. július 4.	– A kongresszus elfogadta a Függetlenségi Nyilatkozatot, ezzel létrejött az Amerikai Egyesült Államok.
1783	– A versailles-i békeszerződés értelmében Amerika elnyerte függetlenségét.
1787	– megszületett az USA alkotmánya
1789	– Megválasztották az első elnököt, George Washingtont.
1861–1865	– az északi és a déli államok közti polgárháború
1929–33	– gazdaság fejlődését a világgazdasági válság megtörte egy időre
1941	– Az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba.
1946	– A két világrendszer vezető államai, az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között, egyre jobban kiéleződött az ellentét, ami az ún. hidegháborúhoz vezetett.
'80-as évek	– A két nagyhatalom között leszerelési tárgyalások kezdődtek, amelyek főleg az atomfegyverek megsemmisítésére irányultak.
napjainkban	– Az Amerikai Egyesült Államok a világ vezető gazdasági hatalma.

5. Keress képeket (legalább hármat) a fenti események illusztrálásához!

Mondd el, mit ábrázolnak a képek, hogyan kapcsolódnak az olvasmány tartalmához! Nevezd meg azokat a forrásokat, ahol az illusztrációkat találtad! (Használhatsz könyveket vagy az Internetet.)

Pl.:

Tea megsemmisítése a bostoni kikötőben. Litográfia 1846-ból.

(http://hu.wikipedia.org/wiki/Bostoni_tead%C3%A9lut%C3%A1n)

A Fehér Ház, az amerikai elnök rezidenciája

(www.mozaik.info.hu/mozaweb/himnusz/page5115.html)

Leszerelési tárgyalások. Az izlandi csúcstalálkozón Reagan és Gorbacsov fogalmazta meg: egy európai nukleáris háborút nem lehet megnyerni, a háború nem lehet a politika folytatása. (www.sulinet.hu/.../1997/9724/nato/nato.html)

Könyvek: pl. az ajánlott könyvek között.

6. Tegyük egy képzeletbeli időutazást Amerika történelmi korszakaiban!

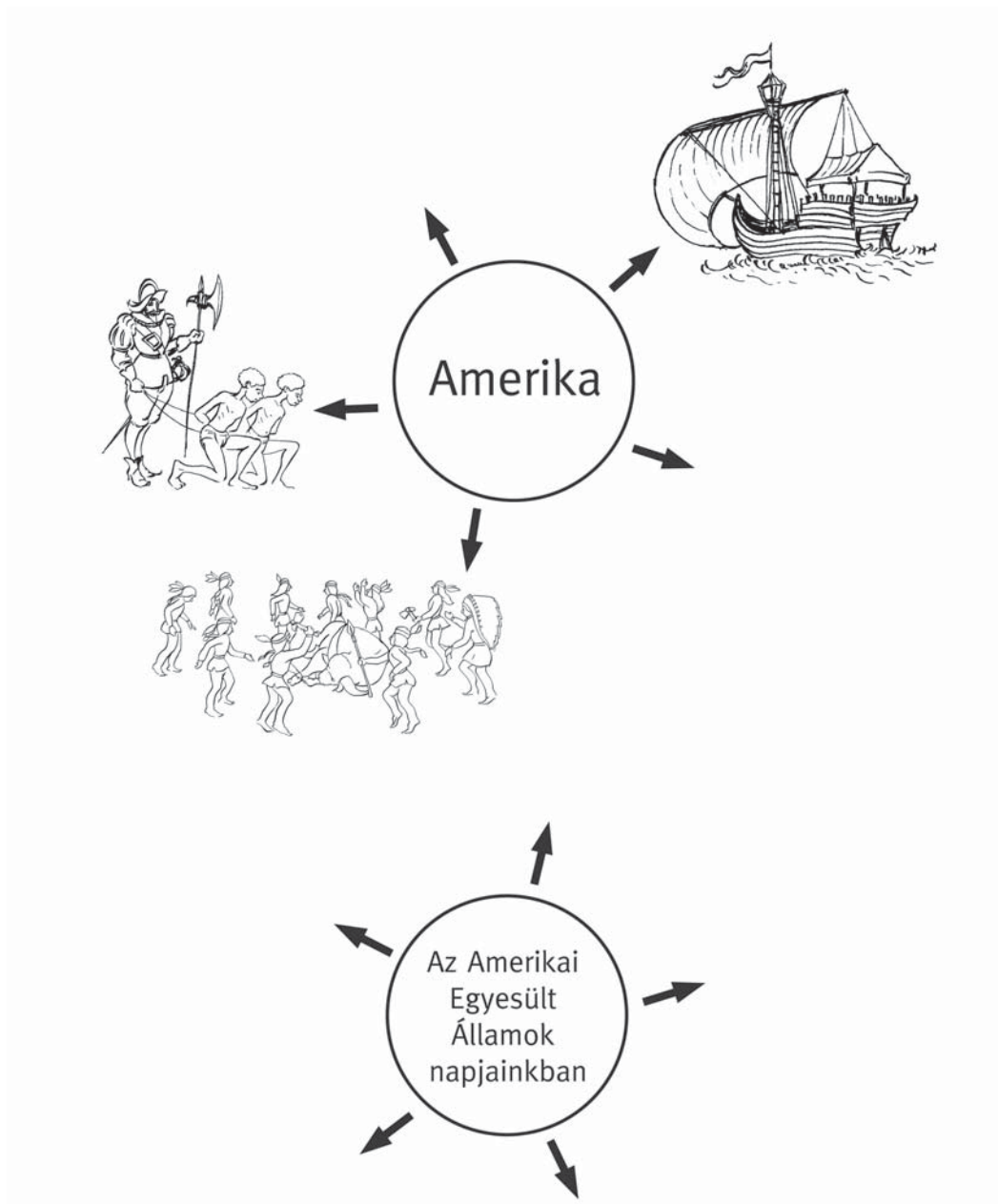
Készíts prospektust (reklámszerű programismertetőt) az utasoknak! Írd le, milyen programokon vehetnek részt az időutazás során, milyen körülmények között utazhatnak, hol és kivel találkozhatnak, miért jó, ha ezt a programot választják stb.!

Adj nevet is az utazási irodának (használd a fantáziádat)! **Pl.: Idő-Utazási Iroda.**

MID-kiegészítés:

FELKÉSZÍTŐ FELADATOK ÉS MEGOLDÓKULCS

1. Mi jut eszedbe Amerikáról és az Amerikai Egyesült Államokról?

2. Ismerjük meg a szavakat!

a) Elemezzünk és értelmezzünk! Egészítsd ki a szóalakokat!

ős + lakik – <u>lakos</u> lakosság	őslakosság =>	pl. indián őslakosság, budapesti lakos	Őslakosság: olyan emberek közössége, akik a legrégebbi időktől kezdve ezen a helyen éltek.	
telep, <u>települ</u> , település	telepek =>	pl. lakótelep, ipartelep, gyártelep, az első angol telepesek	Telep: kisebb település, melynek sajátos célja, helyzete van.	
függ ⇔ <u>független</u> függőség ⇔ <u>függetlenség</u>	függetlenség =>	pl. függetlenségi háború	Függetlenség: egy személy, egy közösség, egy ország maga dönt saját sorsáról. Nincs alárendelve senkinek.	

3.a) Egy barátod három évig az Amerikai Egyesült Államokban élt. Sok mindent tud erről az országról. Kérdezz tőle minél többet!

3.b) A következő tananyag is Amerikáról, az Amerikai Egyesült Államokról szól. Most a táblázat segítségével kérdezz! Egy szóalak többször is szerepelhet.

ki	fedezte fel	Amerika	felfedezők		
kik	fedezték fel	Amerikát			
mikor	éltek	Amerikában	az Amerikai		
hogyan	értek partot	Amerikáról	Egyesült		
miért	voltak	az első	Államok		
mivel	lett	az őslakosok			
kiről	nevezték el	a kontinenst			
		a kontinens			
		független			

Mikor fedezték fel Amerikát? Ki fedezte fel Amerikát? Kik éltek Amerikában? Mikor értek partot az első felfedezők? Kiről nevezték el a kontinenst? Mikor lett független az Amerikai Egyesült Államok? Kik voltak az első felfedezők? stb.

MID-kiegészítés:

MUNKALAP ÉS MEGOLDÓKULCS

1. Igaz vagy hamis? Jelöld a négyzetekben!

	igaz	hamis
– Amerika első lakói vadászattal, halászattal, gyűjtögetéssel foglalkoztak. I	☐	☐
– Az Újvilágot Kolumbusz Kristófról nevezték el. H	☐	☐
– Az angolok a teára vámot vetettek ki, és ezt nem vonták vissza akkor sem, amikor a többi vámot már eltörölték. I	☐	☐
– A függetlenségi háború azért tört ki, mert Amerika Franciaországtól független állammá szeretett volna válni. H	☐	☐
– Az első amerikai elnök Franklin D. Roosevel volt. H	☐	☐
– Franklin D. Roosevel politikája vezette ki az Amerikai Egyesült Államokat az 1909–13-as világgazdasági válságból. H	☐	☐
– Az ország győztesen, gazdaságilag megerősödve került ki a II. világháborúból. I	☐	☐
– Az Amerikai Egyesült Államok államformája szövetségi köztársaság. I	☐	☐

1. b) A hibás válaszokat javítsd ki!

Az Újvilágot Amerigo Vespucciról nevezték el. Amerika Angliától akart függetlenné válni. Az első amerikai elnök George Washington volt. Roosevel az 1929–33-as világgazdasági válságból vezette ki az országot.

2. Párosítsd az évszámokat az eseményekkel! Írd a számok alá a hozzájuk tartozó betűjelet! A példát „0”-val jelöltük.

0.	Kr.e. 1000 körül	A)	A Mississippi-alföldön kialakultak az első városok
1.	1492. október 12.	B)	Kitört a függetlenségi háború
2.	1776. július 4.	C)	Világgazdasági válság
3.	1774	D)	A kongresszus elfogadta a Függetlenségi Nyilatkozatot
4.	1929–33	E)	Az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba
5.	1941	F)	Amerika felfedezése

0.	1.	2.	3.	4.	5.
A)	F)	D)	B)	C)	E)

3.a) Egészítsd ki az alábbi szöveget az olvasmány alapján! Segíthetnek a négyzetben lévő szavak!

Az első emberek Észak-Amerika területén vadászattal, halászattal, gyűjtögetéssel foglalkoztak. A földművelés Mexikó területén alakult ki először. Az első telepeket a spanyolok hozták létre Florida területén, majd a franciák, hollandok és angolok északabbra telepedtek le.

1774-ben kitört a függetlenségi háború.

1776. július 4-én létrejött az Amerikai Egyesült Államok. Megszületett az USA alkotmánya, amely a világon legrégebben érvényben lévő alkotmány. 1789-ben választották meg az első elnököt.

Az északi és déli államok eltérő fejlődése vezetett az 1861–65-ös polgárháborúhoz. A háborúban az északiak győztek.

A gazdaság fejlődését az 1929–33-as világgazdasági válság törte meg rövid időre.

Az Amerikai egyesült Államok és a Szovjetunió között a fegyverkezési verseny a 1900-as évek végére alábbhagyott.

Jelenleg az Amerikai Egyesült Államok a világ vezető gazdasági hatalma. Államformája szövetségi köztársaság.

gyűjtögetéssel

legrégebben

Amerikai Egyesült Államok

elnököt

földművelés

angolok

függetlenségi háború

világgazdasági válság

fegyverkezési

szövetségi köztársaság

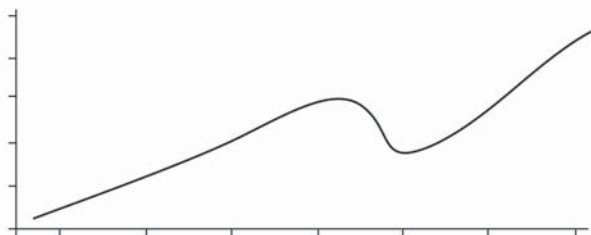
spanyolok

északiak

3. b) Ellenőrizd le a megoldásaid a falon függő szöveg segítségével! (MID 1. melléklet)

3. c) Mit jelent?

„A gazdaság fejlődését a világgazdasági válság törte meg rövid időre.”

A) – Rövid ideig nem fejlődött a gazdaság.

B) – Rövid ideig hirtelen nagyot fejlődött a gazdaság.

4. Alkoss kérdéseket! !

az első emberek	Észak-Amerika területére	léptek	?	Mikor
-----------------	--------------------------	--------	---	-------

Mikor léptek az első emberek Észak-Amerika területére?

Válasz: Kb. 30 ezer éve

Mikor fedezte fel Kolumbusz Kristóf Amerikát?

Válasz: 1492. október 12-én

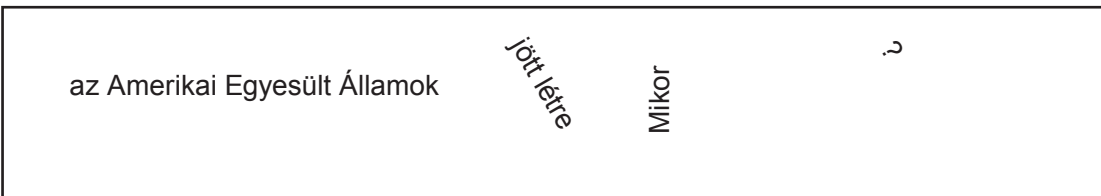
Mikor tört ki a függetlenségi háború?

Válasz: 1774-ben

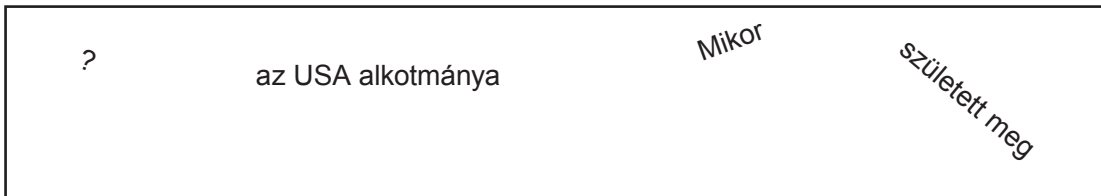
Mikor jött létre az Amerikai Egyesült Államok?

Válasz: 1776. július 4-én

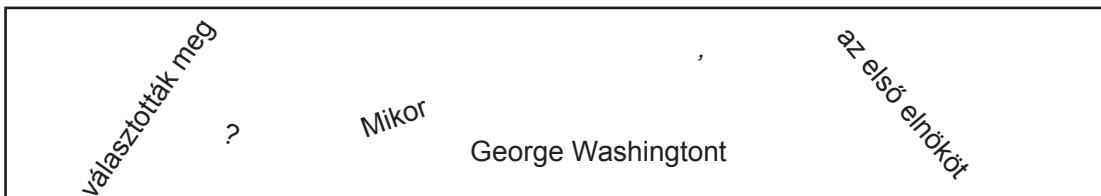
Mikor született meg az USA alkotmánya?

Válasz: 1787-ben

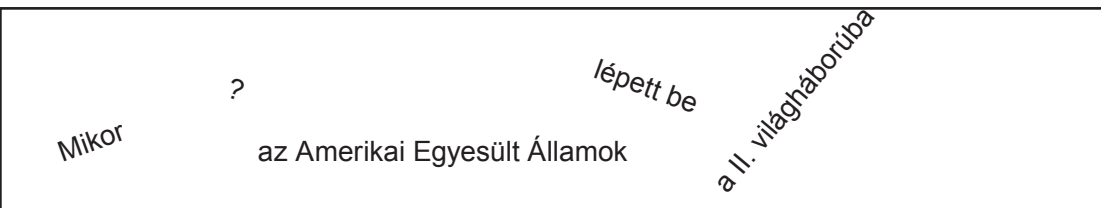
Mikor választották meg az első elnököt, George Washingtont?

Válasz: 1789-ben

Mikor lépett be az Amerikai Egyesült Államok a II. világháborúba?

Válasz: 1941-ben

4.b) Keresd ki a válaszokat a kérdésekre!

1774-ben	1941-ben	1787-ben	Kb. 30 ezer éve
1776 július 4-én		1492. október 12-én	1789-ben

5. Munkalap 5. feladat

6. Munkalap 6. feladat

MID-kiegészítés:

1. melléklet

Az első emberek Észak-Amerika területén vadászattal, halászattal, gyűjtögetéssel foglalkoztak. A földművelés Mexikó területén alakult ki először. Az első telepeket a spanyolok hozták létre Florida területén, majd a franciák, hollandok és angolok északabbra telepedtek le.

1774-ben kitört a függetlenségi háború.

1776. július 4-én létrejött az Amerikai Egyesült Államok. Megszületett az USA alkotmánya, amely a világon legrégebben érvényben lévő alkotmány.

1789-ben választották meg az első elnököt.

Az északi és déli államok eltérő fejlődése vezetett az 1861–65-ös polgárháborúhoz. A háborúban az északiak győztek.

A gazdaság fejlődését az 1929–33-as világgazdasági válság törte meg rövid időre.

Az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között a fegyverkezési verseny a 1900-as évek végére alábbhagyott.

Jelenleg az Amerikai Egyesült Államok a világ vezető gazdasági hatalma. Államformája szövetségi köztársaság.

MID-kiegészítés:

Házi feladat!

Néhány nevet rejtettünk el a következő táblázatban. Megtalálad őket?
Kik ők? Mondj el róluk mindent, amit csak tudsz!

O	O	R	F	H	O	Ü	Á	P	Ó	K	I
D	I	O	P	F	O	O	R	K	R	C	R
F	G	O	É	R	D	U	D	K	Ő	V	Z
W	A	S	H	I	N	G	T	O	N	O	E
W	Ő	E	E	S	I	G	D	L	S	Ó	D
C	E	V	T	V	E	S	P	U	C	C	I
O	P	E	P	I	B	S	T	M	L	K	P
Ó	I	L	O	F	W	Ü	U	B	M	A	O
E	N	T	L	T	Ó	G	Ő	U	W	W	K
K	R	W	I	O	Ü	Ő	E	S	Ó	K	R
L	U	E	F	P	U	W	P	Z	U	O	U

- A) Kolumbusz Kristóf: Amerika felfedezése, 1492. október 12., Guanahani szigete
 B) Amerigo Vespucci: beszámolók Amerikáról, a kontinens elnevezése
 C) George Washington: függetlenségi háború, első elnök (1789-)
 D) Franklin D. Roosevel: kiút a világgazdasági válságból

MID-kiegészítés:

TANULÓI ÖNELLENŐRZŐLAP

A FELKÉSZÍTŐ FELADATOK MEGOLDÁSAI

2. Ismerjük meg a szavakat!

a) Elemezzünk és értelmezzünk! Egészítsd ki a szóalakokat!

ős + lakik – <u>lakos</u> – lakosság
telep, <u>települ</u> , település
függ ⇔ <u>független</u> függőség ⇔ <u>függetlenség</u>

b) Kösd össze! Az utolsó szó magyarázatát tőled várjuk!

Egy állam alaptörvényeinek összessége, vagyis a legfontosabb törvények, melyeket mindenhol figyelembe vesznek: **alkotmány**

Egy ország lakosai háborúznak egymással: **polgárháború**

Minden új állam életében nagyon fontos, hogy ne legyen alárendelve egy másiknak. Például egy másik állam ne szabhasson ki vámokat, ne szólhasson bele a gazdasági, politikai életébe, legfeljebb tanácsokat, javaslatokat adhasson. Ha ugyanis beleszól, ezzel a saját országának akar jót, és háttérbe szorítja épp annak az országnak az érdekeit, amely neki alárendelt. Ezért fontos a **függetlenség**

Fegyver: **Élőlények megsebzésére, megölésére alkalmas, támadásra és védekezésre való eszköz.**

3.b) A következő tananyag is Amerikáról, az Amerikai Egyesült Államokról szól. Most a táblázat segítségével kérdezz! Egy szóalak többször is szerepelhet.

Ki fedezte fel Amerikát? Kik éltek Amerikában? Mikor értek partot az első felfedezők? Kiről nevezték el a kontinenst? Mikor lett független az Amerikai Egyesült Államok? Kik voltak az első felfedezők? stb.

MID-kiegészítés:

A MUNKALAP MEGOLDÁSAI

1. Igaz vagy hamis?

A megoldókulcsban a hamis válaszok javítását találod.

- Az Újvilágot Amerigo Vespucciról nevezték el.
- Amerika Angliától akart függetlenné válni.
- Az első amerikai elnök George Washington volt.
- Roosevelt az 1929–33-as világgazdasági válságból vezette ki az országot.

2. Párosítsd az évszámokat az eseményekkel! Írd a számok alá a hozzájuk tartozó betűjelet!

1.	2.	3.	4.	5.
F)	D)	B)	C)	E)

3.a) Egészítsd ki az alábbi szöveget az olvasmány alapján! Segíthetnek a négyzetben lévő szavak!

- a) földművelés
- b) spanyolok
- c) angolok
- d) függetlenségi háború
- e) Amerikai Egyesült Államok
- f) legrégebben
- g) elnököt
- h) északiak
- i) világgazdasági válság
- j) fegyverkezési
- k) szövetségi köztársaság

3.c) Mit jelent? „A gazdaság fejlődését a világgazdasági válság törte meg rövid időre.” = **Rövid ideig nem fejlődött a gazdaság.**

4. Alkoss kérdéseket!

Mikor léptek az első emberek Észak-Amerika partjaira? -----	Kb. 30 ezer éve.
Mikor fedezte fel Kolumbusz Kristóf Amerikát? -----	1492. október 12-én
Mikor tört ki a függetlenségi háború? -----	1774-ben.
Mikor jött létre az Amerikai Egyesült Államok? -----	1776. július 4-én
Mikor született meg az USA alkotmánya? -----	1787-ben
Mikor választották meg az első elnököt, George Washington? - - - -	1789-ben
Mikor lépett be az Amerikai Egyesült Államok a II. világháborúba? -	1941-ben

MID-kiegészítés:

Házi feladat!

F	W	O	O	R	F	H	O	Ü	Á	P	Ó	K	I	P
E	W	D	I	O	P	F	O	O	R	K	R	C	R	U
T	P	F	G	O	É	R	D	U	D	K	Ő	V	Z	K
P	I	W	A	S	H	I	N	G	T	O	N	O	E	N
Ü	M	W	Ő	E	E	S	I	G	D	L	S	Ó	D	Ö
T	D	C	E	V	T	V	E	S	P	U	C	C	I	É
M	P	O	P	E	P	I	B	S	T	M	L	K	P	E
G	Ü	Ó	I	L	O	F	W	Ü	U	B	M	A	O	V
C	O	E	N	T	L	T	Ó	G	Ő	U	W	W	K	Z
Ü	T	K	R	W	I	O	Ü	Ő	E	S	Ó	K	R	T
Ő	R	L	U	E	F	P	U	W	P	Z	U	O	U	I
O	F	O	Ő	T	V	R	C	V	K	O	H	Q	Z	O

A) Kolumbusz Kristóf: Amerika felfedezése, 1492. október 12., Guanahani szigete

B) Amerigo Vespucci: beszámoló Amerikáról, a kontinens elnevezése

C) George Washington: függetlenségi háború, első elnök (1789-)

D) Franklin D. Rooseveltt: kiút a világgazdasági válságból

AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KIALAKULÁSA ÉS GAZDASÁGI FEJLŐDÉSE

2. változat

MODULLEÍRÁS

A modulok célja	A verbális információhordozók által (vizuális kiegészítőkkal) közvetített tudás értelmezésére irányuló képességfejlesztés. A 7. évfolyamos földrajz tantárgy tankönyveinek jellemző szövegstruktúráival való ismerkedés. A kiválasztott szöveg többféle vázlata alapján a lényeg kiemelése, összefoglalása. Szövegalkotás.
Időkeret	45 perc (1 tanórára, illetve otthonra való feladatsor)
Ajánlott korosztály	12-13 év (7. évfolyam)
Ajánlott megelőző és követő tananyag (előzetes és követő készségfejlesztő tevékenység vagy ismeret)	Megelőző tananyag: – Az Amerikai Egyesült Államok felszíne, éghajlata és vízrajza Követő tananyag: – Az Amerikai Egyesült Államok ipara és mezőgazdasága
Modulkapcsolódási pontok	Tágabb környezetben: – Tantervi kapcsolódások: történelem 6., 7. évfolyam. – Kereszttantervi kapcsolódások: információs és kommunikációs kultúra – vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezése, anyanyelvi képességek fejlesztése – mondat- és szövegalkotás írásban és szóban, tanulás – tankönyvi szövegek önálló feldolgozása, megértése és felhasználása Szűkebb környezetben: – a szövegértés-szövegalkotás fejlesztése a földrajz tantárgyban, – szociális kompetencia: nyitottság és kíváncsiság a sajáttól eltérő országok kultúrája iránt, – földünk-környezetünk: az amerikai kontinens helyzete, országai, gazdasága, – ember és társadalom: Amerika történelme, kultúrája, – magyar nyelv és irodalom: földrajzi nevek írása és olvasása, – informatika: verbális és vizuális információhordozók összekapcsolása
MID-kiegészítés: Szint	A feldolgozandó tananyag a tanulónak nyelvileg jelent nagyobb nehézséget.

<p>A képességfejlesztés fókuszai</p>	<p>Kiemelt fejlesztési feladatok:</p> <p>Az egyéni és a csoportos munkavégzés módszereinek elsajátítása, a környezettudatos magatartás fejlesztése, adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információ gyűjtése, elrendezése, alkalmazása.</p> <p>A földünk-környezetünk műveltségterület keretében a földrészekről, népeiségről, gazdaságról tanultak alkalmazása. A lényeg kiemelése szövegből, összehasonlítások, az információk csoportosítása és rendszerezése különböző szempontok szerint. A földrajzi környezetben, a különböző kultúrák történelmében, gazdasági fejlődésében való eligazodás képességének továbbfejlesztése. A hétköznapi nyelvhasználat során alkalmazott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése, alkalmazása. Vázlatírás, -szűkítés egy adott szöveg alapján.</p> <p>Önálló szövegalkotás írásban, illetve szóban.</p> <p>Más műveltségterületek (ember és környezete, kommunikáció) szakkifejezéseinek, ismeretanyagának megfelelő értelmezésben való használata, a kapcsolódási pontok tudatos felismerése és értelmezése.</p>
---	--

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A földrajzkönyv szövegeinek olvasása a 7. évfolyamon olyan nehézségek elé állítja a tanulókat, amelyekre fel kell készíteni az egyébként jól olvasókat is. Az óra célja, hogy a tanulók képesek legyenek a szöveget részleteiben megérteni, s ezeket a részleteket értelemszerűen csoportosítani, a szövegből többféle módon vázlatot készíteni.

A felkínált feladatok közül a szövegértési képesség alacsonyabb vagy magasabb szintje szerint válasszunk feladatot a tanulóknak! Olvasni önállóan kell, a szövegmegértés, a fogalmak tisztázása, új szövegek alkotása más-más munkaformában történik. Akik a vizuális információhordozók keresésében, csoportosításában, a számítógép-használatban már gyakorlottabbak, azoknál elhagyhatjuk az erre vonatkozó feladatot. Nem kötelező megoldani a feladatok mindegyikét, a tanár választhat a képességszint és a felhasználható idő szerint.

A munkaformák megválasztásánál az egyéni haladási tempó legyen a legfőbb szempont.

Természetesen ez nem jelenti mindig homogén csoportok létrehozását. Szocializációs szempontból kedvezőbb a heterogén csoportok vagy párok szervezése. Ha sikerül a kooperatív tanulási módszerek valamelyikét alkalmaznunk, nagyon jó eredményt érhetünk el. Különösen indokolt ez a szervezési mód a szövegalkotási és az órán ellenőrizendő írásbeli feladatok esetében.

Ennek az órának tudásközvetítő célja összekapcsolódik a kiemelt képességfejlesztési céllal. A szaktanári gondolkodás nem kerül háttérbe, csak ezen az órán a témakört más módon közelíthetjük meg, dolgozhatjuk fel.

MID-kiegészítés:

A MID-es kiegészítő anyagok készítésénél igyekeztünk minél több szempontot figyelembe venni, bár tudjuk, hogy a pedagógusoknak sokszor egyénre szabott anyagokat kell minden egyes diák számára készítenie, hiszen annyira különbözőek a tanulók (szociokulturális háttér, intellektuális kompetenciák, beilleszkedés a hazai iskolarendszerbe, anyanyelv... tekintetében).

Ezért a modulokhoz kétféle feldolgozási változatot készítettünk: az első változatnál azt feltételeztük, hogy a tanulónak az elsajátítandó anyag tartalmában új, és nyelvileg is kihívást jelent. A második változatnál azt feltételeztük, hogy a tanulónak a modul tartalma túlnyomórészt nem ismeretlen, nyelvileg viszont segítséget igényel.

Ezekkel a kiegészítő anyagokkal elsősorban ötleteket szeretnénk adni, hogyan tud a pedagógus az órakereteken belül a nem magyar anyanyelvű diákoknak segítséget nyújtani.

TÁMOGATÓRENDSZER

A kooperatív tanulási módszerek és a csoportmunkával kapcsolatos kiadványok ajánlottak a tanári felkészüléshez. Ezek bibliográfiája a keresttanterv és koncepció mellékletében található.

Ajánlott ismeretterjesztő folyóiratok:	História, Századok
Ajánlott ismeretterjesztő könyvek:	Kép-tár, a világ felfedezése (könyvsorozat, Passage Kiadó, 2002)
	Veresegyházi Béla: <i>Amerika felfedezése</i> . Kisenciklopédia, 1492–1600 (Primo Kiadó, Bp., 1992)
	Jane Elliott és Colin King: <i>Usborne enciklopédia gyermekeknek</i> (Novotrade Rt., 1989.)

Alapfelkészítés a szövegértés-szövegalkotás fejlesztésére (30 órás továbbképzés).
Tanácsadás: a szövegértés-szövegalkotás szakmai bizottságának igénybevétele.

Ajánlott internetes honlapok:	www.sulinet.hu
	www.jegyzetek.hu

MID-kiegészítés:

Magyar értelmező kéziszótár. Akadémiai Kiadó, Budapest.
Kétnyelvű szótárak

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
MID-kiegészítés: Felkészítés					
1. Előismeretek felidézése, a cím értelmezése, előfeltevés kialakítása a szövegről	Ismeretek felidézésének képessége, rendszerező képesség		egyéni vagy páros	írásbeli munka, közös megbeszélés	Felkészítő feladatok 1.
2. A szókészlet bővítése, rendszerezése, alaktani ismeretek bővítése, az alaktan szerepe a jelentés-tulajdonításban	jelentéstulajdonító képesség, rendszerező képesség		egyéni vagy páros	írásbeli munka, közös megbeszélés	Felkészítő feladatok 2., 4.
3. Kérdések alkotása	ismeretek felidézésének képessége		egyéni vagy páros	írásbeli munka, közös megbeszélés	Felkészítő feladatok: 3.
1. A teljes szöveg áttekintése					
1. Szöveg-kép látványának tudatosítása A vizuális közvetítők szerepének felismerése Képalírás és tartalom	áttekintő olvasás, a vizuális információközvetítők szerepének felismerése, a szöveg tipográfiai képének tudatos felmérése	szóbeli szövegalkotása képről	frontális, csoportos vagy egyéni	közös megbeszélés, beszámoló	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTÉMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
2. A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? Az Amerikai Egyesült Államok kialakulása és gazdasági fejlődése	szavak értelmezése, a cím és a szöveg- struktúra viszonyára vonatkozó előfeltevések megfoglalmozása (a szövegben kiemelt kifejezések társítása a címben megfogalma- zott témához)	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	frontális, csopor- tos vagy önálló	beszámoló vagy közös megbeszélés	szöveg (1)
3. A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható?	tájékozódás a szöveg- ben; információkeresés a kiemelt szavak alap- ján; a szövegstruktúra felis- merése	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	egyéni vagy frontális, csopor- tos vagy önálló	megbeszélés	szöveg (1)
4. Kialakul az olvasási stratégia Várható előfeltevés: Amerika történelmének és gazdasági fejlődésének össze- függései	lényegkiemelés, szövegolvasási stratégia kialakulása	szóbeli megfogal- mazás segítségével, írásbeli megfogal- mazás önállóan	közös vagy egyéni	beszámoló	szöveg (1)
2. A szöveg elolvasása (A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult.)					
A teljes szöveg olvasása Szempont: a szöveg tagolódása (bekezdések, kulcsszavak), figyelem felhívása újból a vi- zuális segédanyagokra	globális megértés	idő szerint	önálló	néma	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTÉMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
A szövegegyesek olvasása, megértése					
1. Amerika történelmi és gazdasági fejlődésének jellemzői a szöveg, a kulcsszavak és a képek alapján MID-kiegészítés: Amerika történelmi és gazdasági fejlődésének jellemzői igaz-hamis állítások segítségével. Hibajavítás.	információkeresés lényegkiemelés	Keresés a munkalapon megfogalmazott kérdések alapján	önálló vagy csoportos	megbeszélés	szöveg (1), munkalap (2/1.) MID-kiegészítés: szöveg MID munkalap 1.
2. Évszámok és események párosítása a szöveg alapján	tájékozódó olvasás, információkeresés; a szöveg implicit tartalmainak felfedeztetése	a feladat önálló megoldása	önálló vagy csoportos	áttekintés	szöveg (1), munkalap (2/2.) MID kiegészítés: szöveg, MID munkalap 2.
3. A szöveg rövidített változatának kiegészítése az olvasmány szavaival MID-kiegészítés: Rövidített, egyszerűsített szövegváltozat kiegészítése az olvasmány szavaival. Jelentéstani ismeretek bővítése.	tájékozódó olvasás, információkeresés	tanári segítséggel vagy önállóan; hiányzó elemek száma, milyensége írásban vagy szóban	közös vagy egyéni	megbeszélés	szöveg (1), munkalap (2/3.) MID-kiegészítés: szöveg, MID munkalap 3.,

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
4. A megértés ellenőrzése, összefoglalás MID-kiegészítés: Kérdések alkotása, válaszok kikeresése a szövegből.	a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése; mondatalkotás MID-kiegészítés: mondatalkotási képesség, rendszerező képesség, szövegértési képesség	írásban vagy szóban	egyéni MID-kiegészítés: egyéni vagy csoportos	beszámoló	munkalap (2/4.), szöveg (1) MID-kiegészítés: szöveg, MID munkalap 4.
Összegzés, a megértettek felhasználása					
1. Vizuális információhordozók keresése a verbális információk kiegészítésére, alátámasztására	szövegértés alapján az új tudás integrációja; háttértudás aktivizálása (informatika); szóbeli szövegalkotás	tanári segítséggel vagy önállóan; kötelező vagy szorgalmi házi feladat	közös vagy egyéni	beszámoló vagy közös megbeszélés	munkalap (2/5.), szöveg (1)
2. Szövegalkotás érvelő és narratív szöveg alkotása	írásbeli szövegalkotás; nyelvi kreativitás, logikai képességek fejlesztése; csoportosítási szempontok keresése; írásbeli érvelés	az önállóság mértéke szerint: csoportos vagy egyéni munka; órai vagy házi feladat; kötelező vagy szorgalmi feladat	heterogén csoportok vagy egyéni	előadás, megbeszélés	munkalap (2/6.), szöveg (1)

ÉRTÉKELÉS

A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban

- szöveges szóbeli értékelés a tanítás minden megragadható pedagógiai elemében (formatív és szummatív; helyeslő-helytelenítő; összehasonlítva különböző eredményeket)
- önértékelés és egymás értékelése az önálló munka eredményének vizsgálatával (lásd munkalap!)
- a hibátlan munka értékelése érdemjeggyel, rangsorolással
- a csoportmunka értékelésekor (formatív) csoportmunka-rangsor kialakítása.

A FELDOLGOZÁS MENETE

MID-kiegészítés: Felkészítés	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
	MID-kiegészítés: házi feladatként vagy a megelőző órák egyikén dolgoznak a feladatokon a tanulók.
1. A teljes szöveg áttekintése	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Az órai feladat meghatározása: Amerika gazdaságának kialakulásával és fejlődésével a tankönyvi szöveg alapján ismerkedünk.</p> <p>Feladat Szöveg-kép látványának tudatosítása, a vizuális közvetítők szerepének meghatározásához szempont adása A képaláírás és a kiemelt szavak kapcsolata</p>	<p>Vizuális közvetítők szerepének meghatározása: a képzelet segítése, a tartalom megerősítése, kiemelt szavak képi ismétlése, hangulat, érzelem felkeltése stb.</p>
<p>Feladat A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? (<i>Amerika gazdaságának történelmi háttere</i>)</p> <p>A cím és a szövegstruktúra viszonya</p>	<p><i>Amerika gazdaságának történelmi háttere</i> Amerika történelme és gazdaságának kialakulása. Kifejezések értelmezése (Amerikai Egyesült Államok, gazdasági fejlődés)</p> <p>A cím és a szövegstruktúra viszonyára vonatkozó előfeltevések megfogalmazása (kifejezések keresése a címben megfogalmazott témához)</p>
<p>Feladatok Tájékozódás a szövegben A szövegstruktúra felismerése A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható? Információkeresés a kiemelt szavak alapján. A még ismeretlen kifejezések rövid magyarázata tanári segítséggel</p> <p>Nyelvi megformáltság és tartalom összefüggése: szószerkezetek keresése</p>	<p>A bekezdések tudatosítása – a tagolás szerepe</p> <p>A szöveg vastag betűs szavai közül a történelemből már tanult események, nevek magyarázata A szöveg vastag betűs szavai közül néhány kiválasztása, a még ismeretlen kifejezések értelmezése a tanár segítségével. Pl.: <i>világ gazdasági válság, II. világháború, hidegháború, szövetségi köztársaság</i></p> <p>Szószerkezetek a kiemelt kifejezésekben Pl.: <i>az első emberek, indián őslakosság, Amerika felfedezése, északi gyarmatok</i> stb.</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult. Várható előfeltevés megfogalmaztatása: a történelmi események és a gazdaság fejlődésének kapcsolatával foglalkozik majd a szöveg.</p>	<p>Várható előfeltevés: a történelmi események és a gazdaság fejlődésének kapcsolatával foglalkozik majd a szöveg.</p>
<h2>2. A szövegegységek olvasása, megértése</h2>	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A teljes szöveg olvasása</p> <p>Ehhez szempont: a szöveg tagolódása (bekezdések, kulcsszavak), figyelem felhívása újból a vizuális segédanyagokra</p>	<p>A szöveg elolvasása</p> <p>A bekezdések kulcsszavainak (történelmi, gazdasági kifejezések) megjelölése, a képek és a tartalom közti kapcsolat megállapítása</p>
<p>Feladat</p> <p>Amerika történelmi és gazdasági fejlődésének jellemzői a szöveg, a kulcsszavak és a képek alapján</p> <p>A munkalapon megadott kérdések szerint válaszkeresés</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka Az első kérdésre a tanulók a tanárral közösen válaszolnak.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján; irányító kérdések, pótlás</p>	<p>Önálló olvasás. Amerika történelmi és gazdasági fejlődése jellemzőinek felfedezése a szöveg és a képek alapján</p> <p>Írásbeli feladat megoldása a munkalapon (1.)</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás</p>
<p>Feladat</p> <p>Évszámok és események párosítása a szöveg alapján</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka, feladatmegoldás a szöveg átolvasása után, feladatmegoldás emlékezetből</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a szöveget nézve vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján Irányító kérdések, visszakeresés a szövegben</p>	<p>Írásbeli feladat megoldása a munkalapon (2.)</p> <p>A feladat megoldása önállóan vagy csoportosan</p> <p>A szöveg előzetes átolvasása, ezután a táblázat kitöltése</p> <p>A feladat megoldása emlékezetből, ellenőrzésként a szöveg újraolvasása</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, ahol szükséges, javítás</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat A szöveg rövidített változatának kiegészítése az olvasmány szavaival. A feladat értelmezése</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> közös vagy egyéni munka, a hiányzó elemek száma vagy tartalma változik, írásbeli vagy szóbeli megoldás</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a szöveget nézve vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján; Irányító kérdések, visszakeresés a szövegben</p>	<p>A munkalap (3.) feladatának megoldása írásban a megjelölt szempont szerint.</p> <p>A feladat megoldása tanári segítséggel közösen vagy önállóan A hiányzó elemek más-más szempont szerinti kiválasztása A feladatlap kitöltése vagy a hiányzó elemek szóbeli megnevezése</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás</p>
<p>A megértés ellenőrzése, összefoglalás. A teljes szöveg újbóli áttekintése</p> <p>Feladat Az olvasmány tartalmának évszámok szerinti csoportosítása, vázlata. A szöveg mondatainak átfogalmazása, minél egyszerűbb kifejezések, mondatok alkotása</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> írásbeli vagy szóbeli megoldás, feladatmegoldás a szöveg átolvasása után, feladatmegoldás emlékezetből</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) vagy a szöveg alapján</p>	<p>önálló olvasás, vázlatkészítés a munkalapon (4.)</p> <p>a feladat megoldása írásban vagy szóban (pl.: minden választ valaki más mond) a szöveg előzetes átolvasása, ezután a feladatlap kitöltése a feladat megoldása emlékezetből, ellenőrzésként szöveg újraolvasása</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, esetleg a szöveget nézve; ahol szükséges, javítás</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
	<p>MID-kiegészítés: egyszerűsített, rövidített feladatok megoldása. Külön figyelem a magyar nyelv egyes jellegzetességeire: állandósult szókapcsolat, a kiegészítendő kérdő mondat gyakorlása.</p>
<p>3. Szövegalkotás, a megértettek alkalmazása</p>	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat Feladatkijelölés. Az önálló munka szervezése (aszerint, hogy órai, otthoni vagy szorgalmi feladatról van-e szó). Érvelési feladat (az érvelésről tanultak felidézése) Vizuális információhordozók keresése a verbális információk kiegészítésére, alátámasztására. Érvelés: a kép hogyan kapcsolódik a szöveg által közölt információkhoz – mondatok, szöveg alkotása Szempontok a szövegalkotáshoz: téma-tartás, pontos információk, érdekes előadás, időkeret-höz való alkalmazkodás</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> források (könyv, folyóirat, Internet stb.) szerinti megoldás</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Aszerint, hogy órai, otthoni vagy szorgalmi feladat volt-e: a tanár irányításával, a források bemutatásával</p>	<p>önálló feladat a munkalapon (5.) megfogalmazott szempont szerint</p> <p>a feladat megoldása először írásban különböző források (pl.: az elektronikus információkeresés lehetőségeinek) felhasználásával, majd a bemutatás során szóban</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása a mások által bemutatott megoldásokkal; ahol szükséges, a javítandó részek megbeszélése</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat Érvelő és narratív szöveg létrehozása A munkalap 6. feladata alapján rövid szöveg alkotása. A szöveg műfajának és jellegzetességeinek meghatározatása (reklám, felhívó jelleg stb.) Tartalmi szempontok: információk csoportosítása, helyszínek, személyek, események bemutatása az olvasmány segítségével, érvelés a lehetséges előnyök mellett</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos írásban, illetve szóban</p> <p>órai munka vagy házi feladat kötelező vagy szorgalmi feladat</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy vagy több tanuló megoldásait hallgatva</p>	<p>Írásbeli szöveg alkotása. Rövid szöveg alkotása a munkalapon (6.) megadott szempontok és a közösen meghatározott formai-nyelvi jellegzetességek (rövid, érdekes, figyelemfelkeltő szöveg, felszólító és kérdő mondatok aránya nagyobb, mint a kijelentő mondatoké, vázaltszerűség stb.) szerint</p> <p>A tanulók vagy a tanár választása szerint</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása a mások által bemutatott megoldásokkal; ahol szükséges, az eltérések megbeszélése</p>

MUNKALAP – MEGOLDÁSOKKAL

1. Válaszolj röviden az alábbi kérdésekre az olvasmány alapján!

- Mivel foglalkoztak Amerika első lakói? *vadászattal, halászáttal és gyűjtögetéssel*
- Kiről nevezték el az Újvilágot? *Amerigo Vespucciról*
- Mennyire csökkent le a XVI. század végére Észak- és Dél-Amerika lakossága 70-80 millió főről? *10 millióra*
- Kik voltak az első telepesek Florida területén? *a spanyolok*
- Kik között és miért tört ki a 7 éves háború? *angolok és franciák között a gyarmatosítás miatt*
- Melyik évszázad volt a legmeghatározóbb a mai Amerikai Egyesült Államok kialakulásában? *a XVIII. század*
- Mi volt a „Bostoni teadélután” néven emlegetett esemény oka? *Az angolok a teára vámot vetettek ki, és nem vonták azt vissza a többi vám visszavonásakor sem.*
- Miért tört ki a Függetlenségi háború? *Amerika az anyaországtól (Angliától) független állammá szeretett volna válni.*
- Milyen változtatást kellett tenni a Függetlenségi Nyilatkozat első fogalmazványában a déli államok segítségének elnyerése érdekében? *Az első fogalmazvány elvetette a rabszolgaságot, a déli ültetvényesek követelésére azonban törölték ezt.*
- Ki volt az első amerikai elnök? *George Washington*
- Miből vezette ki az országot Franklin D. Roosevelt politikája? *Az 1929-33-as világgazdasági válságból*
- Hogy ért véget Amerika számára a II. világháború? *győztesen, gazdaságilag megerősödve került ki belőle*
- Mi történt Amerika és a Szovjetunió között a '80-as évek második felétől? *Alábbhagyott a fegyverkezési verseny, leszerelési tárgyalások kezdődtek, amelyek főleg az atomfegyverek megsemmisítésére irányultak.*
- Mi az Amerikai Egyesült Államok államformája? *szövetségi köztársaság*

2. Párosítsd az évszámokat az eseményekkel! Írd a számok alá a hozzájuk tartozó betűjelet! A példát „0”-val jelöltük.

0.	Kr.e. 1000 körül	A	A Mississippiföldön kialakultak az első városok.
1.	1492. október 12.	B	világgazdasági válság
2.	1756–1763	C	A kongresszus elfogadta a Függetlenségi Nyilatkozatot.
3.	1773	D	Megszületett az USA alkotmánya.
4.	1774	E	7 éves gyarmati háború
5.	1776. július 4.	F	Észak-Dél háborúja
6.	1783	G	Amerika felfedezése
7.	1787	H	Az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba.
8.	1789	J	Kitört a függetlenségi háború.
9.	1861–1865	K	a versailles-i békeszerződés
10.	1929–33	L	bostoni teadélután
11.	1941	M	Megválasztották az első elnököt.

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
A	G	E	L	J	C	K	D	M	F	B	H

3. Egészítsd ki az alábbi szöveget az olvasmány alapján!

Az első emberek Észak-Amerika területén vadászattal, halászattal és **gyűjtögetéssel** foglalkoztak. A **földművelés** Mexikó területén alakult ki először, és innen terjedt észak felé, a Mississippi-alföld területére. Itt alakultak ki az első **városok** is.

Amerika felfedezése után a XVI. sz. végétől a pénzszegény Európába megindult a **nemesfémek** áradata, elterjedtek az Európában eddig ismeretlen **növények** is.

Az első telepeket a **spanyolok** hozták létre Florida területén, majd a franciák, hollandok és **angolok** északabbra telepedtek le.

Az északi gyarmatok gazdasági érdeke egyre inkább összeütközésbe került az **anyaországgal**. Az angolok visszavonták a vámokat, de a teára megmaradt a vám. Az amerikaiak 1773-ban a tengerbe szórták három hajó rakományát, ez az esemény **„bostoni teadélután”** néven vonult be a történelembe. 1774-ben kitört a **függetlenségi háború**.

1776. július 4-én létrejött az **Amerikai Egyesült Államok**, amely az 1783-as **versailles-i** békeszerződés értelmében elnyerte függetlenségét. Megszületett az USA alkotmánya, amely a világon **legrégebben** érvényben lévő alkotmány. 1789-ben választották meg az első **elnököt**.

Az északi és a déli államok eltérő fejlődése vezetett az 1861–1865-ös polgárháborúhoz. A háborúban az **északiak** győztek.

A gazdaság fejlődését az 1929–33-as **világgazdasági válság** törte meg rövid időre.

Az Amerikai Egyesült Államok a II. világháborúból a győztesek oldalán, gazdaságilag **megerősödve** került ki.

Az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között a **fegyverkezési** verseny a '80-as évek második felétől alábbhagyott.

Jelenleg az Amerikai Egyesült Államok a világ **vezető gazdasági** hatalma, a világtermelésből 25%-kal részesedik. Államformája **szövetségi köztársaság**.

4. Foglald össze röviden az olvasmány tartalmát az alábbi vázlatpontok alapján!

kb. 30 ezer éve	– Az első emberek átkeltek a Bering-földszoroson és Észak-Amerika területére léptek.
Kr.e. 1000 körül	– az első városok kialakulása a Mississippi-alföld területén
1492. október 12.	– Kolumbusz ekkor lépett először Guanahani szigetére, felfedezte Amerikát
XVI. sz. vége	– A hódítások és a lakosság „civilizálása” következtében a két Amerika 70–80 milliós lakossága 10 millióra csökkent.
XVIII. századra	– már 13 angol gyarmat létezett a kontinensen
1763–1763	– a 7 éves gyarmati háború
1773	– a bostoni teadélután
1774 szeptembere	– Philadelphiában összeült az amerikai gyarmatok kongresszusa, majd kitört a függetlenségi háború.
1776. július 4.	– A kongresszus elfogadta a Függetlenségi Nyilatkozatot, ezzel létrejött az Amerikai Egyesült Államok.
1783	– A versailles-i békeszerződés értelmében Amerika elnyerte függetlenségét.
1787	– megszületett az USA alkotmánya
1789	– Megválasztották az első elnököt, George Washingtonot.
1861–1865	– az északi és a déli államok közti polgárháború
1929–33	– gazdaság fejlődését a világgazdasági válság megtörte egy időre
1941	– Az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba.
1946	– A két világhatalom vezető államai, az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között, egyre jobban kiéleződött az ellentét, ami az ún. hidegháborúhoz vezetett.
'80-as évek	– A két nagyhatalom között leszerelési tárgyalások kezdődtek, amelyek főleg az atomfegyverek megsemmisítésére irányultak.
napjainkban	– Az Amerikai Egyesült Államok a világ vezető gazdasági hatalma.

5. Keress képeket (legalább hármat) a fenti események illusztrálásához!

Mondd el, mit ábrázolnak a képek, hogyan kapcsolódnak az olvasmány tartalmához! Nevezd meg azokat a forrásokat, ahol az illusztrációkat találtad! (Használhatsz könyveket vagy az Internetet.)

Pl.:

Tea megsemmisítése a bostoni kikötőben. Litográfia 1846-ból.

(http://hu.wikipedia.org/wiki/Bostoni_tead%C3%A9lut%C3%A1n)

A Fehér Ház, az amerikai elnök rezidenciája

(www.mozaik.info.hu/mozaweb/himnusz/page5115.html)

Leszerelési tárgyalások. Az izlandi csúcstalálkozón Reagan és Gorbacsov fogalmazta meg: egy európai nukleáris háborút nem lehet megnyerni, a háború nem lehet a politika folytatása. (www.sulinet.hu/.../1997/9724/nato/nato.html)

Könyvek: pl. az ajánlott könyvek között.

6. Tegyük egy képzeletbeli időutazást Amerika történelmi korszakaiban!

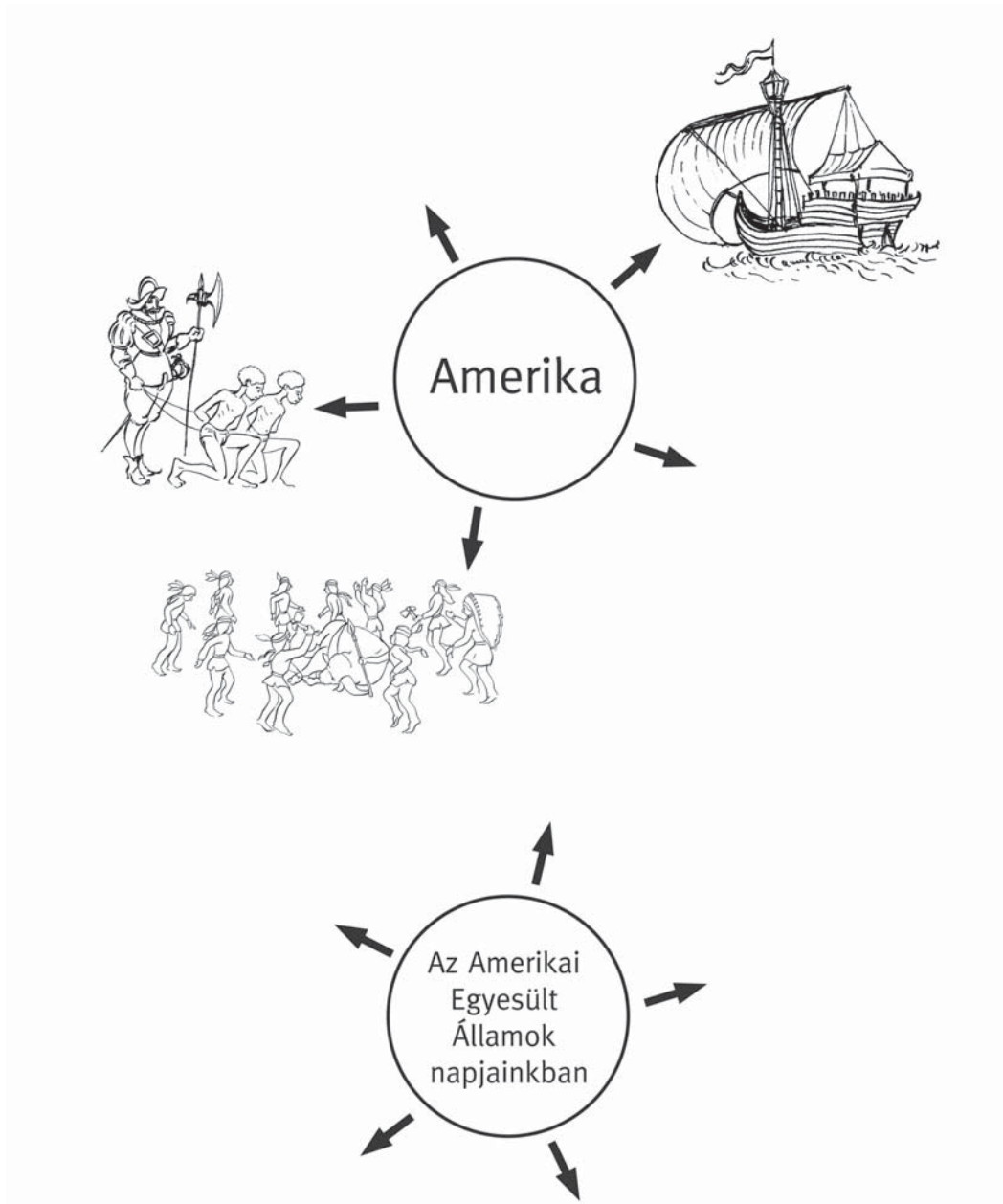
Készíts prospektust (reklámszerű programismertetőt) az utasoknak! Írd le, milyen programokon vehetnek részt az időutazás során, milyen körülmények között utazhatnak, hol és kivel találkozhatnak, miért jó, ha ezt a programot választják stb.!

Adj nevet is az utazási irodának (használd a fantáziádat)! **Pl.: Idő-Utazási Iroda.**

MID-kiegészítés:

FELKÉSZÍTŐ FELADATOK ÉS MEGOLDÓKULCS

1. Mi jut eszedbe Amerikáról és az Amerikai Egyesült Államokról?

2. Ismerjük meg a szavakat!

a) Ezeket a szavakat bontsuk elemeire! Egészítsd ki a szóalakokat!

ős + lakik – <u>lakos</u> lakosság	őslakosság =>	pl. indián őslakosság, budapesti lakos	Őslakosság: olyan emberek közössége, akik a legrégebbi időktől kezdve ezen a helyen éltek.
telep, <u>települ</u> , település	telepek =>	pl. lakótelep, ipartelep, gyártelep, az első angol telepések	Telep: kisebb település, melynek sajátos célja, helyzete van.
függ ⇔ <u>független</u> függőség ⇔ <u>függetlenség</u>	függetlenség =>	pl. függetlenségi háború	Függetlenség: egy személy, egy közösség, egy ország maga dönt saját sorsáról. Nincs alárendelve senkinek.

b). Kösd össze! Az utolsó szó magyarázatát tőled várjuk!

Egy állam alaptörvényeinek összessége, vagyis a legfontosabb törvények, melyeket mindenhol figyelembe vesznek.	Piac
Egy ország lakosai háborúznak egymással.	Függetlenség
Áruforgalmat, adásvételt jelent. A hétköznapiakban is használjuk, kicsit más értelemben: az a hely, ahol az emberek összegyűlnek, hogy különféle dolgokat (zöldség, gyümölcs, ruha...) eladjanak és vegyenek.	Alkotmány
Minden új állam életében nagyon fontos, hogy ne legyen alárendelve egy másiknak. Például egy másik állam ne szabhasson ki vámokat, ne szólhasson bele a gazdasági, politikai életébe, legfeljebb tanácsokat, javaslatokat adhasson. Ha ugyanis beleszól, ezzel a saját országának akar jót, és háttérbe szorítja épp annak az országnak az érdekeit, amely neki alárendelt. Ezért fontos a	Fegyver
Élőlények megsebzésére, megölésére alkalmas, támadásra és védekezésre való eszköz.	Polgárháború

MID-kiegészítés:

MUNKALAP ÉS MEGOLDÓKULCS

1. Igaz vagy hamis? Jelöld a négyzetekben!

	igaz	hamis
– Amerika első lakói vadászattal, halászattal, gyűjtögetéssel foglalkoztak. /	☐	☐
– Az Újvilágot Kolumbusz Kristófról nevezték el. H	☐	☐
– Az angolok a teára vámot vetettek ki, és ezt nem vonták vissza akkor sem, amikor a többi vámot már eltörölték. /	☐	☐
– A függetlenségi háború azért tört ki, mert Amerika Franciaországtól független állammá szeretett volna válni. H	☐	☐
– Az első amerikai elnök Franklin D. Roosevel volt. H	☐	☐
– Franklin D. Roosevel politikája vezette ki az Amerikai Egyesült Államokat az 1909–13-as világgazdasági válságból. H	☐	☐
– Az ország győztesen, gazdaságilag megerősödve került ki a II. világháborúból. /	☐	☐
– Az Amerikai Egyesült Államok államformája szövetségi köztársaság. /	☐	☐

1. b) A hibás válaszokat javítsd ki!

Az Újvilágot Amerigo Vespucciról nevezték el. Amerika Angliától akart függetlenné válni. Az első amerikai elnök George Washington volt. Roosevel az 1929–33-as világgazdasági válságból vezette ki az országot.

2. Párosítsd az évszámokat az eseményekkel! Írd a számok alá a hozzájuk tartozó betűjelet! A példát „0”-val jelöltük.

0.	Kr.e. 1000 körül	A)	A Mississippi-alföldön kialakultak az első városok.
1.	1492. október 12.	B)	Megválasztották az első elnököt.
2.	1774	C)	Világgazdasági válság
3.	1776. július 4.	D)	A kongresszus elfogadta a Függetlenségi Nyilatkozatot.
4.	1789	E)	Az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba.
5.	1861–1865	F)	Kitört a függetlenségi háború.
6.	1929–33	G)	Amerika felfedezése
7.	1941	H)	Észak-Dél háborúja

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
A)	G)	F)	D)	B)	H)	C)	E)

3.a) Egészítsd ki az alábbi szöveget az olvasmány alapján!

Az első emberek Észak-Amerika területén vadászattal, halászattal, gyűjtögetéssel foglalkoztak. A földművelés Mexikó területén alakult ki először. Az első telepeket a spanyolok hozták létre Florida területén, majd a franciák, hollandok és angolok északabbra telepedtek le.

1774-ben kitört a függetlenségi háború.

1776. július 4-én létrejött az Amerikai Egyesült Államok. Megszületett az USA alkotmánya, amely a világon legrégebben érvényben lévő alkotmány. 1789-ben választották meg az első elnököt.

Az északi és déli államok eltérő fejlődése vezetett az 1861–65-ös polgárháborúhoz. A háborúban az északiak győztek.

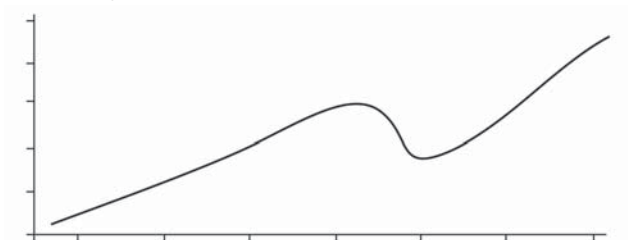
A gazdaság fejlődését az 1929–33-as világgazdasági válság törte meg rövid időre.

Az Amerikai egyesült Államok és a Szovjetunió között a fegyverkezési verseny a 1900-as évek végére alábbhagyott.

Jelenleg az Amerikai Egyesült Államok a világ vezető gazdasági hatalma. Államformája szövetségi köztársaság.

3. b) Mit jelent?

„A gazdaság fejlődését a világgazdasági válság törte meg rövid időre.”

A) – Rövid ideig nem fejlődött a gazdaság.

B) – Rövid ideig hirtelen nagyot fejlődött a gazdaság.

4. Alkoss kérdéseket!

az első emberek	Észak-Amerika területére	léptek	?	Mikor
-----------------	--------------------------	--------	---	-------

Mikor léptek az első emberek Észak-Amerika területére?

Válasz: Kb. 30 ezer éve

fedezte fel	Kolumbusz Kristóf	Mikor	Amerikát	?
-------------	-------------------	-------	----------	---

Mikor fedezte fel Kolumbusz Kristóf Amerikát?

Válasz: 1492. október 12-én

a függetlenségi háború tört ki Mikor ?

Mikor tört ki a függetlenségi háború?

Válasz: 1774-ben

az Amerikai Egyesült Államok jött létre Mikor ?

Mikor jött létre az Amerikai Egyesült Államok?

Válasz: 1776. július 4-én

az USA alkotmánya született meg Mikor ?

Mikor született meg az USA alkotmánya?

Válasz: 1787-ben

George Washingtonot választották meg az első elnököt Mikor ?

Mikor választották meg az első elnököt, George Washingtonot?

Válasz: 1789-ben

az Amerikai Egyesült Államok lépett be a II. világháborúba Mikor ?

Mikor lépett be az Amerikai Egyesült Államok a II. világháborúba?

Válasz: 1941-ben

4.b) Válaszolj is a kérdésekre!

5. Munkalap 5. feladat

6. Munkalap 6. feladat

MID-kiegészítés:

1. melléklet

Az első emberek Észak-Amerika területén vadászattal, halászattal, gyűjtögetéssel foglalkoztak. A földművelés Mexikó területén alakult ki először. Az első telepeket a spanyolok hozták létre Florida területén, majd a franciák, hollandok és angolok északabbra telepedtek le.

1774-ben kitört a függetlenségi háború.

1776. július 4-én létrejött az Amerikai Egyesült Államok. Megszületett az USA alkotmánya, amely a világon legrégebben érvényben lévő alkotmány.

1789-ben választották meg az első elnököt.

Az északi és déli államok eltérő fejlődése vezetett az 1861–65-ös polgárháborúhoz. A háborúban az északiak győztek.

A gazdaság fejlődését az 1929–33-as világgazdasági válság törte meg rövid időre.

Az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között a fegyverkezési verseny a 1900-as évek végére alábbhagyott.

Jelenleg az Amerikai Egyesült Államok a világ vezető gazdasági hatalma. Államformája szövetségi köztársaság.

MID-kiegészítés:

TANULÓI ÖNELLENŐRZŐLAP

A FELKÉSZÍTŐ FELADATOK MEGOLDÁSAI

2. Ismerjük meg a szavakat!

a)

ős + lakik – lakos – lakosság
telep, települ , település
függ ⇔ független
függőség ⇔ függetlenség

b) Kösd össze! Az utolsó szó magyarázatát tőled várjuk!

Egy állam alaptörvényeinek összessége, vagyis a legfontosabb törvények, melyeket mindenhol figyelembe vesznek: alkotmány
Egy ország lakosai háborúznak egymással: polgárháború
Minden új állam életében nagyon fontos, hogy ne legyen alárendelve egy másiknak. Például egy másik állam ne szabhasson ki vámokat, ne szólhasson bele a gazdasági, politikai életébe, legfeljebb tanácsokat, javaslatokat adhasson. Ha ugyanis beleszól, ezzel a saját országának akar jót, és háttérbe szorítja épp annak az országnak az érdekeit, amely neki alárendelt. Ezért fontos a függetlenség
Fegyver: Élőlények megsebzésére, megölésére alkalmas, támadásra és védekezésre való eszköz.

4. Rejtvény

- Áruforgalmat jelent. Azt a helyszínt is jelöli, ahol emberek árut eladnak és vesznek. **piac.**
- Eberek, akik a legrégebbi időktől laktak egy területen. **őslakosság.**
- Itt az otthona, itt él. **lakik.**
- Egy ország lakosai egymással háborúznak. **polgárháború.**
- Kisebb hely, ahol emberek laknak. Ennek a helynek sajátos célja, helyzete van. Ez a **telep**
- Ha valaki átvisz egy árut a határon, (különösen, ha ezt el akarja adni), fizetnie kell. Ez a **vám.**
- Az ország alaptörvénye. **alkotmány.**
- Az állam nincs alárendelve egy másik államnak. Ez az állam **független.**
- Olyan eszköz, mellyel emberek harcolnak. **fegyver.**

MID-kiegészítés:

A MUNKALAP MEGOLDÁSAI

1. Igaz vagy hamis?

A megoldókulcsban a hamis válaszok javítását találod.

- Az Újvilágot Amerigo Vespucciról nevezték el.
- Amerika Angliától akart függetlenné válni.
- Az első amerikai elnök George Washington volt.
- Roosevelt az 1929–33-as világgazdasági válságból vezette ki az országot.

2. Párosítsd az évszámokat az eseményekkel! Írd a számok alá a hozzájuk tartozó betűjelet!

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
G)	F)	D)	B)	H)	C)	E)

3. a) Egészítsd ki az alábbi szöveget az olvasmány alapján!

- a) földművelés
- b) spanyolok
- c) angolok
- d) függetlenségi háború
- e) Amerikai Egyesült Államok
- f) legrégebben
- g) elnököt
- h) északiak
- i) világgazdasági válság
- j) fegyverkezési
- k) szövetségi köztársaság

3. b) Mit jelent? „A gazdaság fejlődését a világgazdasági válság törte meg rövid időre.” = **Rövid ideig nem fejlődött a gazdaság.**

4. Alkoss kérdéseket! Válaszolj is a kérdésekre!

- Mikor léptek az első emberek Észak-Amerika területére? ----- Kb. 30 ezer éve.
- Mikor fedezte fel Kolumbusz Kristóf Amerikát? ----- 1492. október 12-én
- Mikor tört ki a függetlenségi háború? ----- 1774-ben.
- Mikor jött létre az Amerikai Egyesült Államok? ----- 1776. július 4-én
- Mikor született meg az USA alkotmánya? ----- 1787-ben
- Mikor választották meg az első elnököt, George Washington? ---- 1789-ben
- Mikor lépett be az Amerikai Egyesült Államok a II. világháborúba? - 1941-ben

KELETI VALLÁSOK

MODULLEÍRÁS

A modulok célja	A vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességfejlesztés. A 7. évfolyamos földrajz tantárgy tankönyveinek jellemző szövegstruktúráival való ismerkedés. Mondatok igazságtartalmának eldöntése, a kiválasztott szöveg összekapcsolása képek elemzésével, vázlatkészítés.
Időkeret	45 perc (1 tanórára való feladatsor)
Ajánlott korosztály	12-13 év (7. évfolyam)
Ajánlott megelőző és követő tananyag (előzetes és követő készségfejlesztő tevékenység vagy ismeret)	<p>Megelőző tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Délnyugat-Ázsia felszíne, éghajlata, gazdasága <p>Követő tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – India
Modulkapcsolódási pontok	<p>Tágabb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tantervi kapcsolódások: történelem 5. évfolyam. – Kereszttantervi kapcsolódások: <ul style="list-style-type: none"> információs és kommunikációs kultúra – vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezése, anyanyelvi képességek fejlesztése – mondat- és szövegalkotás, szómagyarázat, tanulás – tankönyvi szövegek önálló feldolgozása, megértése és felhasználása <p>Szűkebb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegértés-szövegalkotás fejlesztése a földrajz tantárgyban, – szociális kompetencia: nyitottság és kíváncsiság a sajáttól eltérő országok kultúrája iránt; – földünk-környezetünk: Délnyugat-Ázsia helyzete, határai, – ember és társadalom: a Közel-Kelet történelme, kultúrája, – magyar nyelv és irodalom: földrajzi nevek írása és olvasása

<p>A képességfejlesztés fókuszai</p>	<p>Kiemelt fejlesztési feladatok:</p> <p>Az egyéni és a csoportos munkavégzés módszereinek elsajátítása, adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információ gyűjtése, rendszerezése, alkalmazása.</p> <p>A földünk-környezetünk műveltségterület keretében a földrészekről, népekről tanultak alkalmazása. A lényeg kiemelése szövegből, összehasonlítások, az információk csoportosítása és rendszerezése különböző szempontok szerint, a szakkifejezések megismerése, ezek köznyelvi magyarázata az életkornak megfelelő szó- és kifejezéshasználattal. A földrajzi környezetben és a különböző kultúrákban való eligazodás, a tolerancia képességének továbbfejlesztése. A hétköznapi nyelvhasználat során használt földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése, alkalmazása. Mondatok igazságtartalmának eldöntése az olvasott szöveg alapján.</p> <p>Önálló szövegalkotás írásban, illetve szóban.</p> <p>Más műveltségterületek (ember és környezete, kommunikáció) szakkifejezéseinek, ismeretanyagának megfelelő értelmezésben való használata, a kapcsolódási pontok tudatos felismerése és értelmezése.</p>
---	--

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A földrajzkönyv szövegeinek olvasása a 7. évfolyamon olyan nehézségek elé állítja a tanulókat, amelyekre fel kell készíteni az egyébként jól olvasókat is. Az óra célja, hogy a tanulók képesek legyenek a szöveg tartalmát értelmezni, más szerkesztés szerint visszaadni.

A felkínált feladatok közül a szövegértési képesség alacsonyabb vagy magasabb szintje szerint válasszunk feladatot a tanulóknak! Olvasni önállóan kell, a szöveg megértés, a fogalmak tisztázása, új szövegek alkotása más-más munkaformában történik. Akik a vizuális információhordozók értelmezésének valamelyikében már gyakorlottabbak, azoknál kevesebb időt szánhatunk az adott feladat megoldására. Nem kötelező megoldani a feladatok mindegyikét, a tanár választhat a képességszint és a felhasználható idő szerint.

A munkaformák megválasztásánál az egyéni haladás az egyik fontos szempont, de természetesen szocializációs szempontból kedvezőbb a heterogén csoportok vagy párok szervezése. Ha sikerül a kooperatív tanulási módszerek valamelyikét alkalmaznunk, nagyon jó eredményt érhetünk el. Különösen indokolt ez a szervezési mód a szóbeli szövegalkotási és az órán ellenőrizendő írásbeli feladatok esetében.

Ennek az órának tudásközvetítő célja összekapcsolódik a kiemelt képességfejlesztési céllal. A szakmai gondolkodás nem kerül háttérbe, csak ezen az órán a szöveg- és képalapú tudásközvetítő eszköz használatával más megközelítési módokra van lehetőség.

TÁMOGATÓRENDSZER

A kooperatív tanulási módszerek és a csoportmunkával kapcsolatos kiadványok ajánlottak a tanári felkészüléshez. Ezek bibliográfiája a kereszttanterv és koncepció mellékletében található.

Ajánlott ismeretterjesztő folyóiratok:

National Geographic

Ajánlott ismeretterjesztő könyvek:

Simon Róbert: *A Korán világa* (Helikon, Bp., 1987)

Kép-tár, a világ felfedezése (könyvsorozat, Passage Kiadó, 2002)

Mi Micsoda (könyvsorozat, Tessloff és Babilon Kiadó, 1992.)

Jane Elliott és Colin King: *Usborne enciklopédia gyermekeknek* (Novotrade Rt., 1989.)

Alapfelkészítés a szövegértés-szövegalkotás fejlesztésére (30 órás továbbképzés)

Tanácsadás: a szövegértés-szövegalkotás szakmai bizottságának igénybevétele

Ajánlott internetes honlapok:

www.sulinet.hu

www.jegyzetek.hu

www.magyariszlam.hu

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
1. A teljes szöveg áttekintése					
1. Szöveg-kép látványának tudatosítása A vizuális közvetítők szerepének felismerése képaláírás és tartalom	áttekintő olvasás, a vizuális információkövetítők szerepének felismerése, a szöveg tipográfiai képének tudatos felmérése	szóbeli szövegalkotása képről	frontális, csoportos vagy egyéni	közös megbeszélés, beszámoló	szöveg (1)
2. A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? Keleti vallások – Az iszlám	szavak értelmezése, cím és szövegstruktúra viszonyára vonatkozó előfeltevések megfogalmazása (kifejezések keresése a szövegben a címben megfogalmazott témához)	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	frontális, csoportos vagy önálló	beszámoló vagy közös megbeszélés	szöveg (1)
3. A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható?	tájékozódás a szövegben, információkeresés a kiemelt szavak alapján, a szövegstruktúra felismerése	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	egyéni vagy frontális, csoportos vagy önálló	megbeszélés	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
4. Kialakul az olvasási stratégia Várható előfeltevés: egy keleti világvallás, az iszlám bemutatása lesz az olvasmány témája	lényegkiemelés, szövegolvasási stratégia kialakulása	szóbeli megfogal- mazás segítségével – írásbeli megfogal- mazás önállóan	közös vagy egyéni	beszámoló	szöveg (1)
2. A szöveg elolvasása (A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult.)					
A szöveg teljes megértéséhez a teljes szöveg olvasása előtt idegen szavak magyarázata	foglalommagyarázat	a feladat önálló vagy csoportos megoldása, megoldás közös megbeszéléssel	egyéni, csoport- os vagy közös munka	információk válogatása szem- pontok szerint	munkalap (2/1)
A teljes szöveg olvasása Szempont: A szöveg tagolódá- sa (bekezdések, kulcsszavak), figyelem felhívása újból a vizuális segédanyagokra	globális megértés	idő szerint	önálló	néma	szöveg (1)
1. Az iszlám vallás jellemzői a szöveg, a kulcsszavak és a képek alapján	információkeresés, lényegkiemelés	keresés a munka- lapon megfogal- mazott kérdések alapján	önálló vagy csoportos	megbeszélés szempontok szerinti csoportosítás	szöveg (1), munkalap (2/2.)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYÚJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
2. Földrajzi helyek megnevezése a megadott szempont szerint térkép segítségével	térképhasználat	mondataalkotás	önálló, csoportos	információk válogatása szempontok szerint	munkalap (2/3.)
3. Mondatok igazságtartalmának eldöntése a szöveg alapján	tájékozódó olvasás, információkeresés, a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése	a feladat önálló megoldása	önálló	áttekintés	szöveg (1), ábrák, munkalap (2/4.)
3. Szövegalkotás, a megértettek alkalmazása					
1. A szöveg vázlatának kiegészítése (önálló áttekintéssel) a megadott séma alapján. A feladat értelmeztetése	szövegértés alapján az új tudás integrációja, nyelvi kreativitás, háttértudás aktivizálása	a feladat önálló megoldása	egyéni	megbeszélés	munkalap (2/5.), szöveg (1)
2. Az 5. feladat felhasználásával az olvasmány szóbeli összefoglalása	nyelvi kreativitás, logikai képességek fejlesztése, csoportosítási szempontok keresése, szóbeli érvelés	a feladat csoportban történő megoldása	heterogén csoportok	előadás, megbeszélés	szöveg (1), munkalap (2/6.)

ÉRTÉKELÉS

A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban

- szöveges szóbeli értékelés a tanítás minden megragadható pedagógiai elemében (formatív és szummatív; helyeslő-helytelenítő; összehasonlítva különböző eredményeket)
- önértékelés és egymás értékelése az önálló munka eredményének vizsgálatával (l. munkalap!)
- a hibátlan munka értékelése érdemjeggyel, rangsorolással
- a csoportmunka értékelésekor (formatív) csoportmunka-rangsor kialakítása.

A FELDOLGOZÁS MENETE

1. A teljes szöveg áttekintése	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Az órai feladat meghatározása: Délnyugat-Ázsia uralkodó vallásával a tankönyvi szöveg alapján ismerkedünk.</p> <p>Feladat Szöveg-kép látványának tudatosítása, a vizuális közvetítők szerepének meghatározásához szempont adása, a képaláírás és a kiemelt szavak kapcsolata</p>	<p>Vizuális közvetítők szerepének meghatározása: a képzelet segítése, a tartalom megerősítése, kiemelt szavak képi ismétlése, hangulat, érzelem felkeltése stb.</p>
<p>Feladat A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? (<i>Keleti vallások – Az iszlám</i>)</p> <p>A cím és a szövegstruktúra viszonya</p>	<p><i>Keleti vallások – Az iszlám</i> Az iszlám vallás bemutatása; szavak értelmezése (vallás, Kelet) A cím és a szövegstruktúra viszonyára vonatkozó előfeltevések megfogalmazása (kifejezések keresése a címben megfogalmazott témához)</p>
<p>Feladatok A szövegstruktúra felismerése A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható? Információkeresés a kiemelt szavak alapján</p> <p>Nyelvi megformáltság és tartalom összefüggése: szószerkezetek keresése</p>	<p>A bekezdések tudatosítása – a tagolás szerepe</p> <p>A szöveg vastag betűs szavai közül néhány kiválasztása, az összefüggés értelmezése: vallással kapcsolatos fogalmak <i>Pl.: iszlám, Mohamed, egyistenhit, a hívő kötelességei</i></p> <p>szószerkezetek a kiemelt kifejezésekben <i>Pl.: az iszlám világvallás, vallást alkotott, vallás alapítója, Isten küldötte stb.</i></p>
<p>Feladat A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult. Várható előfeltevés megfogalmaztatása (egy világvallás adott földrajzi helyen való kialakulásával foglalkozik majd a szöveg)</p>	<p>Várható előfeltevés: egy világvallás adott földrajzi helyen való kialakulása (l. a szöveget)</p>

2. A szövegegységek olvasása, megértése	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A szöveg teljes megértéséhez a teljes szöveg elolvasása előtt a munkalapon megadott idegen szavak magyarázata</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka Az első szót a tanárral közösen kikeresik, megállapítják, hogyan jegyzeteljenek.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján Irányító kérdések, pótlás</p>	<p>Írásbeli feladat megoldása a munkalapon (1.)</p> <p>A tanulói megoldás összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás, kérdezés</p>
<p>Feladat</p> <p>A teljes szöveg olvasása Ehhez szempont: a szöveg tagolódása (bekezdések, kulcsszavak), figyelem felhívása újból a vizuális segédanyagokra</p>	<p>A szöveg elolvasása A bekezdések főbb tartalmának megjelölése: az iszlám jelentése, a vallásalapító élete, tevékenysége; a mohamedán vallás jellegzetességei (szent könyv, egyistenhit, a hívők kötelességei)</p>
<p>Feladat</p> <p>Az iszlám vallás jellegzetességeinek felfedeztetése a bekezdések főbb tartalma, kulcsszavai és a képek alapján</p> <p>A munkalapon megadott kérdések szerint válaszkeresés</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka; Az első kérdésre a tanulók a tanárral közösen válaszolnak.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján Irányító kérdések, pótlás</p>	<p>Önállóan olvasás. Az iszlám jellemzőinek felfedezése a szöveg és a képek alapján</p> <p>Írásbeli feladat megoldása a munkalapon (2.)</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, ahol szükséges, javítás</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat Földrajzi helyek megnevezése a megadott szempont szerint térkép segítségével</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva (tanári segítséggel) és a térképet nézve</p>	<p>A munkalap (3.) feladatának megoldása írásban a megjelölt szempont szerint</p> <p>A feladat megoldása önállóan vagy csoportban</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítások</p>
<p>Feladat Mondatok igazságtartalmának eldöntése a szöveg alapján</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> feladatmegoldás a szöveg átolvasása után, feladatmegoldás emlékezetből</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a szöveget nézve vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján Irányító kérdések, visszakeresés a szövegben.</p>	<p>Írásbeli feladat megoldása a munkalapon (4.) A feladat megoldása önállóan</p> <p>A szöveg előzetes átolvasása, ezután a táblázat kitöltése A feladat megoldása emlékezetből, ellenőrzésként a szöveg újraolvasása</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás</p>

3. Szövegalkotás, a megértettek alkalmazása	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat A szöveg vázlatának kiegészítése /önálló áttekintéssel/ a megadott séma alapján; a feladat értelmeztetése</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> a hiányzó elemek száma változik</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a szöveget nézve vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján irányító kérdések, visszakeresés a szövegben</p>	<p>A munkalap (5.) feladatának megoldása írásban a megjelölt szempont szerint A feladat megoldása önállóan történik.</p> <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás</p>
<p>Feladat Az 5. feladat felhasználásával felkészülés szóbeli összefoglalásra</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg alapján bevezetés – az iszlám kialakulása (1. csoport) – a mohamedán vallás jellemzői (2. csoport) – az öt fő kötelezettség magyarázata (3. csoport) <p>A csoport egy tagja adja elő a közösen összeállított szöveget, vagy párosával adják elő – mintha beszélgetnének – a szöveget. Szempontok a szövegalkotáshoz: témataratás, vázlat, arányok, pontos információk, érdekes előadás, nyelvileg helyes megfogalmazás, időkerethez való alkalmazkodás</p> <p><i>Differenciálási lehetőségek:</i> az egyes csoportoknak adott feladatokkal, az előadás különböző módjaival</p> <p><i>A munka értékelése:</i> Az előadó megoldását meghallgatva, a szöveget nézve vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján irányító kérdések, visszakeresés a szövegben</p>	<p>A munkalap (6.) feladatának megoldása szóban a megjelölt szempont szerint, heterogén csoportokban</p> <p>A csoport egy tagja adja elő a közösen összeállított szöveget, vagy párosával adják elő – mintha beszélgetnének – a szöveget.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A csoport választja ki az előadót. – Az osztály választja ki az előadót. – A tanár választja ki az előadót. <p>Megoldásuk összehasonlítása az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal; ahol szükséges, javítás</p>

MUNKALAP – MEGOLDÁSOKKAL

1. Keresd ki az Idegen szavak és kifejezések szótárából az alábbi szavak magyarázatát, és írd le!

muzulmán	– <i>arab</i> mohamedán
próféta	– <i>vall</i> az isteni akarat, szándék közvetítője; isten kiválasztott embere
hidzsra (hedzsra)	– <i>arab</i> Mohamed menekülése Mekkából Medinába, ahol az első muszlim gyülekezet megalakult; a muszlim időszámítás kezdete (i.sz. 622)
imám	– <i>vall</i> mohamedán pap, aki a mecsetben az imaszolgálatot vezeti; előimádkozó
ramadán	– <i>arab</i> szigorú böjt, amelyet a vallásos mohamedánok kb. egy hónapon keresztül, napkeltétől napnyugtáig tartanak
rituális	– <i>vall</i> a szertartásnak megfelelő, a vallás által előír <i>átv</i> szertartásos, szertartásszerű
dzsihad	– <i>perzsa, tör</i> a mohamedánok szent háborúja

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre röviden az olvasmány szövege alapján!

Ki volt Mohamed? *az iszlám vallás alapítója, Allah prófétája*

Hogyan lett Allah prófétája? *Egyik látomása során Gábriel angyal Mohamedet Isten küldöttének nevezte, és elmondta, hogy neki kell hírül adnia Isten akaratát az emberek között.*

Mi az iszlám időszámítás kezdete? *a hidzsra dátuma (622. július 16.)*

Mi az iszlám szent könyve? *a Korán*

Mit tartalmaz? *Mohamednek adott isteni tanítások gyűjteménye*

Miért nincs szüksége egyházra és papságra sem az iszlámnak? *Mert elutasít minden élő vagy túlvilági közvetítőt Isten és az emberek között.*

Mi az öt fő kötelezettsége a muzulmán hívőnek? *a hitvallás napi ismétlése, imádság naponta ötször Mekka felé fordulva, böjtölés egy hónapig, alamizsna adása, zarándoklat Mekkába*

3. Keresd meg a térképen, hol van Mekka és Medina! Válaszolj a térkép alapján az alábbi kérdésekre!

a) Melyik földrészen és melyik országban találhatók? *Arab-félsziget, Szaúd-Arábia*

b) Melyik hegység és melyik tenger közelében vannak? *Asszír-hegység, Vörös-tenger*

4. Döntsd el az olvasmány szövege alapján, melyik állítás igaz, melyik hamis! Tegyel egy X-et a megfelelő négyzetbe!

		Igaz	Hamis
1.	Szaúd-Arábia iszlám vallású ország.	X	
2.	A muzulmánok az iszlám vallás követői.	X	
3.	Izrael lakosai szerint az iszlám az egyetlen igaz hit.		X
4.	Mohamednek már gyermekkorában több látomása volt.		X
5.	Mohamed első követői családjából és baráti köréből kerültek ki.	X	
6.	A hidzsra Mohamed Mekkából Medinába való menekülése.	X	
7.	Az iszlám időszámítás kezdete Mohamed meneküléséhez köthető.	X	
8.	A Korán szövegét Mohamed próféta jegyezte le.		X
9.	A muzulmánok Allahban, az egyetlen istenben hisznek.	X	
10.	A próféták isten küldöttei.	X	
11.	A muzulmán hívő naponta kétszer imádkozik.		X
12.	Mindenkinek Mekkába kell mennie, ha imádkozni akar Allahhoz.		X
13.	A muzulmánok egyik fő kötelessége böjtöt tartani.	X	
14.	A böjti időszak alatt csak italt vehet magához a hívő.		X
15.	A hívő muzulmán köteles alamizsnát adni.	X	
16.	A muszlim hívő zarándoklatának célállomása Mekka.	X	
17.	A muzulmánok szerint az iszlám az egyetlen „igaz hit”.	X	
18.	A muzulmánok szerint erre a hitre kell téríteni az egész világot.	X	

5. Egészítsd ki az alábbi rövid összefoglalást az olvasmány alapján!

Az iszlám **Délnyugat-Ázsia** országainak vallása.

Az iszlám vallás követői a **muszlimok** vagy **muzulmánok**.

Vallási tanításának központjában az **egyistenhit** és az utolsó ítéletben való hit áll.

Istene: **Allah**, aki örökkévaló, mindent tudó és mindenható szellemi lény.

Az iszlám vallás alapítója: **Mohamed**.

Gábiel angyal Mohamedet **Isten küldöttének** (prófétának) nevezte, akinek hírül kell adnia Isten akaratát az emberek között. Mohamed, a „**próféták pecsétje**” a próféták közül **utolsóként** jött el.

Mivel a mekkaiak egy része ellene fordult, ezért követőivel együtt elhagyta Mekkát. Ennek a **menekülésnek** (hidzsra) a dátuma lett az iszlám időszámítás kezdete (**622. július 16.**). Az új várost a „Próféta városának”, **Medínának** nevezték el.

Az iszlám szent könyve a **Korán**. A muzulmán felfogás szerint ez a könyv zárja le Isten **üzeneteinek** sorát.

Az iszlám hívő öt fő **kötelezettsége** (ezek képezik Mohamed tanításának lényegét):

1. Hiteskü
2. Imádság
3. Böjtölés
4. Alamizsna
5. Zarándoklat

6. Fogalmazd meg saját szavaiddal is (a fenti vázlat segítségével), mi az iszlám, hogyan alakult ki, és mi az iszlám hívő öt fő kötelezettsége!

JAPÁN GAZDASÁGA

MODULLEÍRÁS

A modulok célja	A vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességfejlesztés. A 7. évfolyamos földrajz tantárgy tankönyveinek jellemző szövegstruktúráival való ismerkedés. A kiválasztott szöveg egyes szavainak magyarázata szótárhasználattal, az információk összekapcsolása képek, táblázatok és diagramok olvasásával, elemzésével.
Időkeret	90 perc (2 tanórásra való feladatsor)
Ajánlott korosztály	12-13 év (7. évfolyam)
Ajánlott megelőző és követő tananyag (előzetes és követő készségfejlesztő tevékenység vagy ismeret)	<p>Megelőző tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kína <p>Követő tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Összefoglalás, termelési adatok, kislexikon
Modulkapcsolódási pontok	<p>Tágabb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tantervi kapcsolódások: természetismeret 6. évfolyam, történelem 6. évfolyam – Kereszttantervi kapcsolódások: <ul style="list-style-type: none"> információs és kommunikációs kultúra – vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezése, anyanyelvi képességek fejlesztése – mondat- és szövegalkotás, környezeti nevelés – környezetünk védelme, tanulás – tankönyvi szövegek önálló feldolgozása, megértése és felhasználása <p>Szűkebb környezetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegértés-szövegalkotás fejlesztése a földrajz tantárgyban, – szociális és életviteli kompetencia: nyitottság és kíváncsiság a sajáttól eltérő országok kultúrája iránt, táplálkozási szokások, – földünk-környezetünk: Japán helyzete, határai, – ember és társadalom: keleti kultúrák vallása, történelme, – magyar nyelv és irodalom: földrajzi nevek írása és olvasása, – informatika: verbális és vizuális információhordozók összekapcsolása

<p>A képességfejlesztés fókuszai</p>	<p>Kiemelt fejlesztési feladatok:</p> <p>Az egyéni és a csoportos munkavégzés módszereinek elsajátítása, a környezettudatos magatartás fejlesztése, adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információ gyűjtése, rendszerezése, alkalmazása.</p> <p>A földünk-környezetünk műveltségterület keretében a földtörténetről, a földrajzi övezetokről, az időjárásról, az ipari és mezőgazdasági termelésről tanultak alkalmazása. A lényeg kiemelése szövegből, összehasonlítások, az információk csoportosítása és rendszerezése különböző szempontok szerint, a szakkifejezések megismerése, ezek magyarázata szótár segítségével. A más kultúrák megismerése, és annak a saját kultúrkörhöz való viszonyítása. A hétköznapi nyelvhasználat során alkalmazott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése, alkalmazása. Táblázatok és diagramok elemzése, információtartalmuk összehasonlítása a szöveggel.</p> <p>Önálló szövegalkotás írásban, illetve szóban. Érvelési technikák továbbfejlesztése (egyetértés, egyet nem értés kifejezése).</p> <p>Más műveltségterületek (ember és környezete, kommunikáció) szakkifejezéseinek, ismeretanyagának megfelelő értelmezésben való használata, a kapcsolódási pontok tudatos felismerése és értelmezése.</p>
---	--

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A földrajzkönyv szövegeinek olvasása a 7. évfolyamon olyan nehézségek elé állítja a tanulókat, amelyekre fel kell készíteni az egyébként jól olvasókat is. Az óra célja, hogy a tanulók képesek legyenek a szöveget, az ábrákat és a képeket együttesen értelmezni.

A felkínált feladatok közül a szövegértési képesség alacsonyabb vagy magasabb szintje szerint válasszunk feladatot a tanulóknak! Olvasni önállóan kell, a szövegmegértés, a fogalmak tisztázása, új szövegek alkotása más-más munkaformában történik. Akik a vizuális információhordozók értelmezésének valamelyikében már gyakorlottabbak, járatosak a számítógép-használatban, azoknál kevesebb időt szánhatunk az adott feladat megoldására. Nem kötelező megoldani a feladatok mindegyikét, a tanár választhat a képességszint, érdeklődés és a felhasználható idő szerint.

A munkaformák megválasztásánál az egyéni haladási tempó legyen a legfőbb szempont.

Természetesen ez nem jelenti mindig homogén csoportok létrehozását. Szocializációs szempontból kedvezőbb a heterogén csoportok vagy párok szervezése. Ha sikerül a kooperatív tanulási módszerek valamelyikét alkalmaznunk, nagyon jó eredményt érhetünk el. Különösen indokolt ez a szervezési mód a szövegalkotási és az órán ellenőrizendő írásbeli feladatok esetében.

Ennek az órának tudásközvetítő célja összekapcsolódik a kiemelt képességfejlesztési céllal. A szaktanári gondolkodás nem kerül háttérbe, csak ezen az órán a szöveg- és képalapú tudásközvetítő eszköz használatával – más megközelítési módokra van lehetőség.

TÁMOGATÓRENDSZER

A kooperatív tanulási módszerek és a csoportmunkával kapcsolatos kiadványok ajánlottak a tanári felkészüléshez. Ezek bibliográfiája a kereshattanterv és koncepció mellékletében található.

Ajánlott ismeretterjesztő folyóiratok:

National Geographic, História

Ajánlott ismeretterjesztő könyvek:

Birodalmak és távoli gyarmatok (Új képes történelem – könyvsorozat; Larousse-Officina Nova, 1993.)

Mi Micsoda (könyvsorozat, Tessloff és Babilon Kiadó, 1992.)

Japán mesék – A világ meséi sorozat (Papp-Ker Kft, 2001.)

Patricia Daniels: *A Föld* (National Geographic – a természet könyvtára, Egmont, Bp., 2001.)

Alapfelkészítés a szövegértés-szövegalkotás fejlesztésére (30 órás továbbképzés)

Tanácsadás: a szövegértés-szövegalkotás szakmai bizottságának igénybevétele

Ajánlott internetes honlapok példaképpen:

www.sulinet.hu

www.jegyzetek.hu

<http://japan.lap.hu>

MODULVÁZLAT

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
1. A teljes szöveg áttekintése					
1. Szöveg-kép látványának tudatosítása Áttekintő olvasás: szöveg-képarányok	áttekintő olvasás	szóbeli szövegalkotása képről, képelemzés megadott szempontok szerint	frontális vagy egyéni	közös megbeszélés	szöveg (1)
2. A vizuális közvetítők – fajtáinak meghatározása, – szerepük felismerése, – a színek tudatosítása, – az ábrák áttekintése	a vizuális információközvetítők fajtáinak felismerése, a szöveg tipográfiai képének tudatos felmérése		frontális vagy csoport	közös megbeszélés, beszámoló	fénykép, táblázat, diagram
3. A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? Japán gazdasága	nyelvi-logikai elemek értelmezése, tájékozódás a szövegben, alcímek és a szövegstruktúra viszonyára vonatkozó előfeltevések megfogalmazása	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	frontális, csoportos vagy önálló	beszámoló vagy közös megbeszélés	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
4. A szöveg kiemelt szavai A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható?	tájékozódás a szövegben, információkeresés, a szövegstruktúra felismerése	A munkaforma megválasztásában differenciálhatunk.	egyéni vagy frontális, csoportos vagy önálló	megbeszélés	szöveg (1)
5. Kialakul az olvasási stratégia. Várható előfeltevés: Adott ország gazdasági jellemzőinek bemutatásával foglalkozik majd a szöveg.	lényegkiemelés szövegolvasási stratégia kialakulása	szóbeli megfogalmazás segítségével, írásbeli megfogalmazás önállóan	közös vagy egyéni	beszámoló	szöveg (1)
2. A szöveg elolvasása (A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult.)					
A szöveg teljes megértéséhez a teljes szöveg olvasása előtt idegen szavak magyarázata	fogalommagyarázat	a feladat önálló vagy csoportos megoldása; a megoldás közös megbeszéléssel	egyéni, csoportos vagy közös munka	információk válogatása szempontok szerint	munkalap (2/1.)
A teljes szöveg olvasása Szempont: a két szövegegység helyének pontos kijelölése (ipar, mezőgazdaság), figyelem felhívása újból a vizuális segédanyagokra	globális megértés	idő szerint	önálló	néma	szöveg (1)

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
A szövegegyeségek olvasása, megértése					
1. Japán iparának kialakulása, jellemzői az első egység szövege, képei, ábrái és a térkép alapján	információkeresés, térképhasználát, ábraértelmezés	a kereséshez szem-pontok adása, közös vagy egyéni térképhasználát, közös ábraolvasás	önálló vagy csoportos	megbeszélés szempontok szerinti csoportosítás	szöveg (1), ábra (1, 2), térkép munkalap (2/2,3, 4.)
2. A mezőgazdasággal foglalkozó szövegegyeség feldolgozása	információkeresés	a kereséshez szem-pontok adása	közös munka	megbeszélés szempontok szerinti csoportosítás	szöveg (1), képek

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTEMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
3. A megértettek alkalmazása, szövegalkotás					
1. A megértés ellenőrzése	logikai képességek, a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése	tanári segítséggel vagy önállóan	egyéni		munkalap (2/5), szöveg (1)
2. Fogalmak képhez társítása, értelmezése	a szöveg implicit tartalmának felfedeztetése, logikai képességek fejlesztése csoportosítási szempontok keresése; önálló érvelés	a feladat önálló megoldása, a megoldás közös megbeszéléssel történik	frontális, önálló, csoportos	megbeszélés	munkalap (2/6,7), szöveg (1)
3. Kiegészítő információk gyűjtése – információk rendszerezése	információkeresés, rendszerezés, szövegértés alapján az új tudás integrációja, nyelvi kreativitás, háttértudás aktivizálása	otthoni munka, egyéni képességszint (internetes ismeret) szerint: több vagy kevesebb új információ gyűjtése, csak az a) vagy csak a b) feladat megoldása	heterogén csoportok, otthoni önálló feladat	csoportos megbeszélés	munkalap (2/8a, 8b), szöveg (1), (ábra 2.), internet

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT, A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ, FELADAT, GYŰJTÉMÉNY
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
Összegzés, a megértettek felhasználása					
Szövegalkotás – érvelő szöveg alkotása	önálló szóbeli szöveg-alkotás, írásbeli szövegalkotás, szövegműfajok szerinti alkalmazkodás a nyelvi szituációhoz	az önállóság mértéke szerint	csoportos vagy egyéni	megbeszélés, vita	munkalap (9), szöveg (1), képek

ÉRTÉKELÉS

A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban

- szöveges szóbeli értékelés a tanítás minden megragadható pedagógiai elemében (formatív és szummatív; helyeslő-helytelenítő; összehasonlító különböző eredményeket);
- önértékelés és egymás értékelése az önálló munka eredményének vizsgálatával (l. munkalap!);
- a hibátlan munka értékelése érdemjeggyel, rangsorolással;
- a csoportmunka értékelésekor (formatív) csoportmunka-rangsor kialakítása

A FELDOLGOZÁS MENETE

1. A teljes szöveg áttekintése	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Az órai feladat meghatározása: Japán gazdaságával a tankönyvi szöveg alapján ismerkedünk.</p> <p>Feladat Szöveg-kép látványának tudatosítása, képek megfigyeléséhez szempontok megadása: ismerős, ismeretlen, szöveg-kép arányok</p> <p>Feladat A vizuális közvetítők fajtáinak meghatározásához szempontok adása: fénykép, ábrák Szerepük felismeréséhez szempontok adása: hangulat, érzelem, képzelet segítése, értelemre hatás stb.; képi témák, képaláírások, ábrák fajtája (diagram) stb.</p>	<p>Képek megfigyelése A következő szempontok szerinti csoportosítása: ismerős, ismeretlen, szöveg-kép arányok – szóbeli szövegalkotás, előfeltevések megfogalmazása a szöveg egészére vonatkozóan</p> <p>Vizuális közvetítők fajtáinak meghatározása A vizuális információhordozók fajtáinak (fénykép, diagram) a megadott szempontok szerinti kiválasztása Szerepük felismerése: hangulat, érzelem, képzelet segítése, értelemre hatás stb.; képi témák, képaláírások, ábrák fajtája (diagram): ipari termékek termelésének növekedését-csökkenését bemutató diagram, a japán gépkocsigyártás helye a világpiacra</p>
<p>Feladat A szöveg tipográfiai megjelenésének tudatos felmérése.</p>	<p>Meghatározzák az arányokat, és kritikai észrevételeket is tehetnek.</p>
<p>Feladat A cím értelmezése Mi várható a cím alapján? Hány fő egység várható az alcímek alapján?</p>	<p>Japán gazdaságának bemutatása Következtetés a szöveg két egységére (ipar, mezőgazdaság)</p>
<p>Feladat Tájékozódás a szövegben Melyik egységhez milyen kép vagy ábra tartozik?</p>	<p>A különböző tipográfiai jelek értelmezése – pl. fekete pont Képek az első egységhez: diagramok</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat</p> <p>A szövegegységek kiemelt szavai, fogalmai közötti összefüggés meghatározása</p> <p>Mit várhatunk a szöveg elolvasásától?</p>	<p>A szöveg vastag betűs szavait kiválasztják, értelmezik az összefüggést: elhelyezkedés, az ipar és a mezőgazdaság jellegzetességei</p> <p>Pl.: Ázsia, a Japán-szigetek, energiahordozókban és nyersanyagokban szegény stb.</p> <p>A fentiek alapján a szövegolvasási stratégia kialakult: várható előfeltevés: az adott földrajzi hely (Japán) iparával és mezőgazdaságával foglalkozik majd a szöveg.</p>
<p>Feladat</p> <p>A szöveg teljes megértéséhez a teljes szöveg elolvasása előtt a munkalapon megadott idegen szavak magyarázata</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i></p> <p>egyéni vagy csoportos munka</p> <p>Az első szót a tanárral közösen kikeresik, megállapítják, hogyan jegyzeteljenek.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i></p> <p>Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia vagy projektor) alapján</p> <p>Irányító kérdések, pótlás</p>	<p>Írásbeli feladatot oldanak meg a munkalapon (1.).</p> <p>Összehasonlítják a megoldásukat az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, ahol szükséges, javítanak, kérdeznek.</p>
<p>Feladat</p> <p>A teljes szöveg olvasása</p> <p>Ehhez szempont: a várható két egység határának jelölése</p>	<p>Elolvassák a szöveget.</p> <p>Megjelölik a két szövegegységet: ipar, mezőgazdaság.</p>

2. A szövegegységek olvasása, megértése

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladatok Japán földrajzi helyzetének meghatározása, jellegzetességeinek felfedeztetése a szöveg és a térkép alapján</p> <p>Japán ipari termékeinek gyártási jellemzői az első egység szövege és az 1., ill. 2. ábra alapján</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> egyéni vagy csoportos munka A térképet először a tanárral közösen megnézik, értelmezik a kérdéseket.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia, projektor) alapján Irányító kérdések, pótlás</p>	<p>Önállóan dolgoznak. Felfedezik Japán földrajzi jellemzőit az első szövegegység és a térkép alapján. Írásbeli feladatokat oldanak meg a munkalapon (2.). Szóbeli feladatot oldanak meg a munkalapon megadott szempont alapján (3., 4).</p> <p>Összehasonlítják a megoldásukat az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, ahol szükséges, javítanak.</p>
<p>Feladat A mezőgazdasággal foglalkozó szövegegység feldolgozása tanári irányítással</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> A szöveget és a képeket először a tanárral közösen megnézik, értelmezik a kiemelt szakvakat.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a tanár irányításával irányító kérdések</p>	<p>A szöveg kiemelt kulcsszavainak segítségével felfedezik a mezőgazdaság jellemzőit. A képeket a szöveg tartalmával összehasonlítják, megállapítják: <i>a kevés művelhető területet nagy szaktudással és fejlett, termelékeny mezőgazdasággal ellensúlyozzák, így a termésátlagok magasak. Jelentősebb termesztés: rizs, búza, szója, tea és gyümölcs. Az állattenyésztés az utóbbi évtizedekben fejlődik. A halászat szerepe jelentős.</i></p> <p>Az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokat értelmezik.</p>

3. A megértettek alkalmazása, szövegalkotás	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat A megértés ellenőrzése. A teljes szöveg újbóli áttekintése Rövid válaszadás a kérdésekre a szöveg alapján</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> feladatmegoldás a szöveg átolvasása után, feladatmegoldás emlékezetből</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva vagy a kivetített tanári példány (fólia, projektor) alapján irányító kérdések, pótlás</p>	<p>A munkalap (5.) feladatának megoldása.</p> <p>A szöveget előre átolvassák, ezután kitöltik a táblázatot. A feladat megoldása emlékezetből, ellenőrzésként olvassák újra a szöveget.</p> <p>Összehasonlítják a megoldásukat az elhangzott vagy a tanár által bemutatott helyes megoldásokkal, ahol szükséges, javítanak.</p>
<p>Feladat</p> <p>Feladatkielölés. Az önálló munka vagy a csoportmunka szervezése Képek fogalomhoz társítása, értelmezése (ipar, mezőgazdaság, lakosság, földrajzi helyzet stb.)</p> <p>A feldolgozás szempontjainak önálló meghatároztatása, felszólítás képaláírások fogalmazására</p> <p><i>Differenciálási lehetőségek:</i> önálló feladatmegoldás; A megoldás közös megbeszéléssel történik.</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a tanár irányítása, értékelése mellett</p>	<p>A munkalap (6., 7.) feladatainak megoldása</p> <ul style="list-style-type: none"> – a feldolgozás szempontjainak önálló meghatározása – képaláírások fogalmazása <p>Összehasonlítják a megoldásukat az elhangzott megoldásokkal, ahol szükséges, javítanak.</p>
<p>Feladat</p> <p>Feladatkielölés. Az önálló munka (órai vagy otthoni) vagy a csoportmunka szervezése</p> <p>Kiegészítő információ gyűjtése az adott témához (japán konyha, japán autók)</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i> a megadott elemek számának változása, képesség szerint (internetes ismeretek), önálló feladatmegoldás, megoldás közös megbeszéléssel</p> <p><i>Az önálló munka értékelése:</i> Egy tanuló megoldásait hallgatva, a tanár irányítása, értékelése mellett</p>	<p>A munkalap (8a, 8b) feladatainak megoldása; információk keresése az elektronikus információkeresés lehetőségeinek használatával</p> <p>Összehasonlítják a megoldásukat az elhangzott megoldásokkal, ahol szükséges, javítanak, kiegészítenek.</p>

TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>Feladat Érvelési feladat</p> <p>– Étkezzünk egészségesen, fogyasszunk sok halat és gabonát! vagy – Tanuljunk, így fejlődik a tudomány és ezáltal az ország gazdasága is!</p> <p>Az érvelésről tanultak szerint dolgoztassunk (az érvelésről tanultak felidézése). A tanulók választhatnak, hogy melyik álláspont szerint érvelnek. (Elképzelhető, hogy szerepcserével az érvelés két táborhoz létre.) A feladatok adhatók otthoni munkának is, így a következő órára halaszthatjuk a vitát.</p> <p><i>Differenciálási lehetőség:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – otthoni felkészüléssel önállóan, – csoportban vitaként előadva, – írásban vagy szóban <p><i>A munka értékelése:</i> Egy tanuló vagy a csoport megoldásait, vitáját hallgatva, a tanár irányítása, értékelése mellett</p>	<p>Az érvelésről tanultak szerint szóban vagy írásban megfogalmazzák véleményüket a munkalapon található témával kapcsolatban (9).</p> <p>Összehasonlítják a megoldásukat az elhangzott megoldásokkal, ahol szükséges, megbeszélnek; a tanár értékeli.</p>

MUNKALAP – MEGOLDÁSOKKAL

1. Az Idegen szavak szótárából keresd ki az alábbi (a szövegben is aláhúzott) szavak jelentését!

1. alkotmányos monarchia	– olyan egyeduralkodó, amelyben az uralkodó az országgyűlés hozzájárulása nélkül nem dönthet fontosabb államügyekben
2. elektronika	– az elektronokkal, ill. elektromos töltésű részecskékkel dolgozó készülékek (pl.: elektroncsövek, tranzisztorok) elméletével és gyakorlati alkalmazásával foglalkozó tudományág
3. mikroelektronika	– kisméretű (mikro) elektronikus készülékekkel foglalkozó tudományág
4. miniatürizálás	– parányítás, műszaki, főleg hírközlő berendezések méreteinek a lehetséges legkisebbre csökkentése
5. flotta	– hajóhad; valamely állam hadihajóinak vagy kereskedelmi hajóinak összessége
6. sogun	– az egykori japán császárság legfőbb katonai parancsnoka, aki a császár helyett a tényleges hatalmat is gyakorolta
7. szamuráj	– előjogokkal felruházott nemesi-katonai kasztba tartozó személy a hűbéri Japánban 1868 előtt
8. monszun	– nyáron a tenger felől a szárazföld felé tartó páradús, télen a tenger felé irányuló száraz légáramlat (különösen az indiai és a kelet-ázsiai partokon)

2. Használd a térképet!

Írd le a szövegben található, Japánnal kapcsolatos földrajzi neveket K-Ny irányban a térképről!
Csendes-óceán, Honshu (Tokió, Osaka, Kitakyushu), Japán-tenger
 Keresd meg Honshu szigetét! Hol található a főváros, Tokió? *A Fujihoz közel, a Sagami-öbölnél*
 Mi a neve a többi szigetnek, amelyek Japánhoz tartoznak? *Hokkaido, Shikoku, Kyushu*
 Melyik ország van legközelebb Japánhoz? *Oroszország és Korea*
 Milyen irányban található Japánhoz képest? *Keletre, északkeletre*
 Melyik hosszúsági fokok között helyezkedik el Japán? *Kb. 130–145° között*
 Melyik szigeten található Hiroshima, és melyiken Nagasaki? *Hiroshima – Honshu; Nagasaki – Kyushu*

3. Melyek azok az ipari termékek, amelyeket egyre kevésbé gyártanak Japánban? Vajon miért?

A szöveg és az 1. ábra felhasználásával fejtssd ki a véleményedet!

A kevésbé keresett vagy elavultabb termékek gyártását fokozatosan megszüntetik, illetve külföldre telepítik. Ilyenek pl. : mágneses szalag, videomagnó, mikrohullámú sütő

4. Világviszonylatban milyen helyen áll a japán autógyártás? Használd a 2. ábrát a válaszhoz!

5. Válaszolj röviden a kérdésekre a tankönyv szövege alapján!

Miben első a világon Japán ipara?
acél-, hajó- és gépkocsigyártás, miniatürizálás

Mi a „japán csoda”?

Japán kikötőinek megnyitása után az első néhány évtizedben az állami bevételek jelentős részét gyárak, üzemek létesítésére költötték, sokat áldoztak az oktatás fejlesztésére, a szakképzés kiterjesztésére, a legkorszerűbb berendezéseket, gyártási módszereket vásárolták meg, fejlesztették tovább. Így az elmaradott mezőgazdasági ország alig egy évszázad alatt a Föld egyik vezető hatalma lett.

Mely területeken él a japán lakosság nagy része?
főleg a tengerpartokon

Mi ennek a következménye?
nagy a népsűrűség a lakott területeken, a tengert feltöltik, hogy „új földek” létesüljenek az új üzemek és a lakóterületek részére

Melyek Japán legfontosabb mezőgazdasági termékei?
a rizs, a búza, a szója és a gyümölcs, egyre több baromfit és szarvasmarhát tartanak

Az évi zsákmány mennyisége alapján hányadik helyen áll Japán halászata?
második helyen áll (az első Kína)

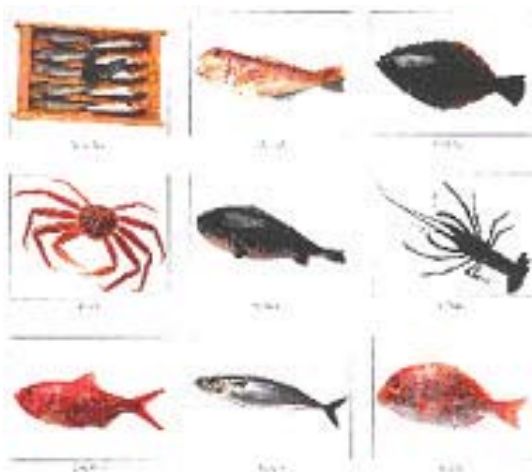
6. Mi alapján tartoznak az alábbi képek az olvasmány témájához? Szerinted mit ábrázolnak?

1.

2.

3.

4.

5.

1. teázás
2. Tokió
3. tengeri halak, „herkentyűk”
4. samuráj
5. Panasonic telefon

- mezőgazdaság, hagyományok
- főváros, nagy népsűrűség
- fő táplálékok, halászat
- katonai nemesség, hagyományok
- az ipar fejlettsége, miniatűrízálás

7. Válassz ki egyet a fenti képek közül, és adj címet neki, mintha az olvasmány egy részletét illusztrálnád! Használd a fantáziádat (adhatsz több címet is a kiválasztott képnek)!

Pl.: 2. Tokió, a zsúfolt főváros; vagy: ...sok jó ember, kis helyen is elfér?

8. Használd az internetet!

a) Keress olyan honlapokat, amelyek a **japán konyha** jellegzetességeivel foglalkoznak! Írd le néhány ilyen honlap címét, és a segítségükkel töltsd ki az alábbi táblázatot!

Kereső pl.: www.kurzor.hu (japán konyha: <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/japkonyha.html>
<http://www.gourmandnet.hu/konyha/site.php?tpl=theme&id=75>
<http://keletikonyha.lap.hu/>)
www.startlap.hu (japán konyha: <http://www.ablakavilagra.hu/main.shtml?23>
<http://www.coara.or.jp/~mieko/20020307sushi/0307sushi.htm>
<http://www.fitline.hu/taplalk/japankonyh.htm>)

az étel japán neve	meghatározása	alapanyagai: gabonaféle	alapanyagai: zöldségféle	alapanyagai: hús	egyéb (pl.: tej, tojás, liszt)
pl.: tempura	<i>falatkák tésztában, olajban kisütve</i>		<i>gomba, zöldség</i>	<i>rák, hal, hús</i>	<i>tésztába: liszt, tojás, víz, olaj</i>
szusi	<i>rizses nyers hal-falatkák</i>	<i>rizs</i>		<i>hal</i>	
szasimi	<i>nyers hal</i>			<i>hal</i>	
ramen	<i>szójával ízesített sűrű húsleves</i>	<i>szójaszós</i>		<i>hús</i>	<i>tészta</i>
jakitori	<i>grillezett hús bambusznyárson</i>			<i>csirkehús</i>	<i>fűszerek</i>
tofu	<i>szójakocsonya</i>	<i>szója</i>			
góhan	<i>főtt rizs</i>	<i>rizs (főtt)</i>			

b) Keress olyan honlapokat, amelyek a **japán autógyártással** foglalkoznak!

Írd le néhány ilyen honlap címét, és sorold fel a japán autómárkákat!

Kereső pl.: www.kurzor.hu (japán autó: <http://japan.lap.hu...>)

9. Érvelj!

Étkezzünk egészségesen, fogyasszunk sok halat és gabonát!

vagy

Tanuljunk, így fejlődik a tudomány és ezáltal az ország gazdasága is!